

Magyarország csatlakozása az IMF-hez és a Világbankhoz I. rész ^[1]

„Magyarországnak az IMF-be való belépése nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is elő-nyös lehet. Jugoszlávia után mi lennénk az első szocialista ország, amely kapcsolatba lép az IMF-fel és a Világbankkal, amit követhetne más KGST ország esetleges csatlakozása is. Ez erősíthetné azt a kívánatos irányzatot, amely az USA nemzetközi pénzügyi szervezetekben fennálló befolyásának visszaszorítását szolgálná.”

Bevezetés

Kevésbé ismert - talán a kudarc miatt nem kapott eddig nagyobb publicitást -, hogy hazánk közvetlenül a második világháború után, az IMF és a Világbank megalakulásakor csatlakozni akart az új nemzetközi pénzügyi intézményekhez. A romokban heverő, erőn felüli jóvátételi fizetésre kötelezett országnak az újjáépítéshez, a gazdaság elavult szerkezetének modernizálásához külső pénzügyi forrásokra lett volna szüksége. „A valutastabilizálás mielőbbi megvalósítását Magyarország már azért is szeretné - olvashatjuk a magyar kormány 1945 nyarán kidolgozott békejavaslatában -, hogy ez által lehetővé váljék számára a Bretton Woods-i egyezményben elhatározott nemzetközi pénzügyi kooperációban való részvétel.” A memorandumot *Gyöngyösi János*, az Ideiglenes Nemzeti Kormány külügyminisztere juttatta el a budapesti amerikai és szovjet nagykövetnek, valamint a brit kabinet budapesti politikai. Az Egyesült Államok és Nagy-Britannia a háborúban vesztes országok csatlakozását csak a békeszerződés aláírása után tartotta lehetségesnek. Ez alól Olaszország esetében kivételt tettek, de világosan leszögezték, hogy az olasz példa nem számít precedensnek. A washingtoni magyar követség gazdasági szakértője, *Szász Sándor* a kedvezőtlen előjelek ellenére - nyilván a magyar kormány jóváhagyásával - tapogatózó tárgyalásokat folytatott hazánk esetleges IMF és Világbanki tagsága ügyében. A viszony Magyarország és az angolszász hatalmak között 1947 második felére végzetesen megromlott. *Harry S. Truman* amerikai elnök 1947 júniusában két ízben is elítélte a Magyarországon bekövetkezett változásokat és (Romániával valamint Bulgáriával együtt) a békeszerződés megsértésével vádolta meg hazánkat. Ilyen előzmények után Magyarország 1947. július 10-én elutasította a Marshall-értekezletre invitáló meghívót, és nem vette igénybe az amerikai újjáépítési segélyt. Az Egyesült Államok az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1947. augusztus 22-i ülésén vétőjogával élve megakadályozta Magyarország felvételét a nemzetközi szervezetbe. Magyarország 1947 végén, 1948 elején még fontolgatta a belépési kérelem benyújtását, de az informális csatornákon érkező amerikai elutasítás miatt erre már nem került sor (**1. forrás**). Jugoszlávia kívül Lengyelország és Csehszlovákia kikerült a nemzetközi pénzügyi ikerszervezetből. Magyarország ezt követően a jugoszláv IMF képviselőknél keresztül jutott némi információhoz a Nemzetközi Valutaalap és a Világbank tevékenységéről (**2. forrás**). A magyar-amerikai kapcsolatok 1963. évi átmeneti normalizálódása után azonban már tengerentúli üzletemberek szorgalmazták Magyarország IMF-be való belépését, ill. a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Deviza Főigazgatóságát vezető Fekete Jánosnak a meghívását az USA-ba (**3. forrás**).

Az 1960-as évek közepén ismét felborult a magyar gazdaság egyensúlya. Bár az ország eladósodása közel sem volt olyan súlyos, mint az 1929-1933-as nagy gazdasági válság idején, a konvertibilis adósságállomány lejárata szerinti kedvezőtlen összetétele miatt a pénzügyek irányítói elengedhetetlennek tartották közép- és hosszú lejáratú finánciákkal felvételét. Ilyen előnyös kamatozású hiteleket akkoriban az ENSZ szakosított pénzügyi intézményeitől lehetett felvenni. Az MNB 1966. március 2-án - minden bizonnyal a Külkereskedelmi és a Pénzügyminisztériummal, valamint a pártközpont illetékes osztályával egyeztetve - részletes javaslatot dolgozott ki a kapcsolatfelvételre a Nemzetközi Valutaalappal és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (IBRD - Világbank). A feljegyzés készítői a magyar fizetési mérleg ismert nehézségeivel és főleg a tőkés országokkal szembeni állandó deficittel indokolták e fontos lépés megtételének szükségességét. A jegybank az IMF-hez való csatlakozást az akkor már napirenden lévő új gazdasági mechanizmus alapelveinek kiterjesztése érdekében is szorgalmazta (**4. forrás**). A javaslat megfogalmazói úgy vélték, hazánk számára az lenne a legkívánatosabb, ha a reform bevezetéséhez szükséges tartalékokat szocialista országoktól sikerülne megszerezni. A Szovjetunió azonban éppen 1965-ben egyezett bele a következő hat évben esedékes kétszázhatvenötmillió rubeles magyar hiteltörlesztés prolongálásába, így onnan nem várhattunk további engedményt. A többi szocialista ország pedig nem volt abban a helyzetben, hogy pótlólagos, átmenetileg nem ellentételezett szállításokkal járuljon hozzá a magyar reform sikeréhez.

Az MSZMP Gazdaságpolitikai Bizottsága 1967. február 27-i ülésén támogatta a pénzügyminiszter csatlakozást felvető és sürgető javaslatát. A tőkés pénzpiacon Magyarország abban az időben állami kötvénykibocsátással sem próbálkozhatott. A tervezett szerzői viszont lehetőséget láttak arra, hogy az ország a nemzetközi pénzügyi szervezeteknél konvertibilis devizahiteleket szerezzen. Különösen akkor, ha a többi szocialista országot megelőzve, Jugoszlávia után másodiknak lép be Magyarország az IMF-be és a Világbankba. Úgy gondolták, hogy ennek a politikai feltételei már adottak. Az addig szerzett tapasztalatok arról győzték meg a javaslattevőket, hogy a nemzetközi pénzügyi szervezetek és intézmények *megbízható, korrekt partnerek*. A kapcsolatok felvétele terén az első lépéseket informális csatornákon, a már meglévő személyes kontaktusok révén tették meg. A Külügyminisztériummal ellentétben a Magyar Nemzeti Bank szükségtelennek és feleslegesnek tartotta az egyeztetést az összes KGST-országgal, mert az csak elnyújtaná és veszélyeztetné az elgondolás kivitelezését. A Szovjetuniót azonban senki sem tartotta *megkerülhetőnek: az előzetes konzultációt* a tábor vezető erejével való minden fórum szükségesnek nevezte. Minthogy 1966 végén az IMF-tagságok több mint húsz milliárd dollárnyi együttes kvótájából az Egyesült Államok egymaga 25%-ot birtokolt, ami az összes szavazatok 22%-ára jogosította, a Nemzetközi Valutaalaphoz való csatlakozás kérdésében a vezető tőkés nagyhatalmat sem lehetett megkerülni. (Az új tagok felvételénél ez a kvóta- és szavazati arány gyakorlatilag vétőjogot biztosított az Egyesült Államoknak.)

Az IMF-fel és a Világbankkal folytatott eredményes tárgyalások első számú feltétele az volt, hogy hazánk, a nyugat-európai országokhoz hasonlóan, az Egyesült Államokkal is rendezze régi és újabb keletű adósságát. Az MSZMP Politikai Bizottsága felhatalmazást adott a két világháború között keletkezett kötvényadósságok és a második világháború utáni államosítások kártalanítására irányuló tárgyalások megkezdésére, egyezmény kötésére azonban csak az 1970-es években került sor.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1967. március 7-i ülésén tehát megadta a felhatalmazást a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel való informális kapcsolatfelvételre (**5. forrás**). A csatlakozás előkészítésében a külképviseleteken dolgozókon kívül elsősorban az MNB akkori vezetői, *László Andor* elnök és *Fekete János* ügyvezető igazgató jeleskedtek. Abban az időben az ország egyetlen nemzetközi pénzügyi intézménynek, a bázei székhelyű *Nemzetközi Fizetések Bankjának* (BIS) volt a tagja. A magyarok a BIS közgyűléseit és az MNB vezetőinek így szerzett személyes ismeretségi körét használták fel arra, hogy teszteljék hazánk esetleges tagságának kérdésében a nemzetközi pénzügyi álláspontját. Fekete nem vesztegette az időt: 1966 júniusában a BIS esedékes bázei közgyűlésén magánbeszélgetést folytatott a Bank of England kormányzó-helyettesével, *Jaspers Roothammel* arról, hogy „lenne-e lehetősége Magyarországnak csatlakozásának az IMF-hez”. Fekete azt kérte a kormányzó-helyettestől, hogy érdeklődését „személyes felvetésként kezelje, s puhatolozzon megfelelő módon - reá való hivatkozás nélkül - egy ilyen kezdeményezés várható fogadtatásáról”.

A BIS-nek ugyanezen a közgyűlésén a Bank of England 1966-ban beiktatott kormányzója londoni látogatásra hívta meg az MNB elnökét. Az utazásra 1966. október 22-e és november 2-a között került sor. *László Andor* társaságában ott volt *Fekete János* ügyvezető igazgató, *Pulai Miklós* igazgató és *Czirják Gyula* osztályigazgató is. A jegybank delegációja hazánkkal szemben jó irányban változó légkört és fokozott érdeklődést tapasztalt. Ugyanakkor a két ország viszonyát némiképp beárnyékolta a gazdasági világválság idején befagyott és akkor még rendezetlen kötvényadósság ügye. A tárgyalásokon felmerült Magyarország IMF-tagságának kérdése is. Angol részről a Külügyminisztérium egyértelműen pozitívan fogadta a magyar csatlakozás ötletét, a Pénzügyminisztériumnak ellenben voltak fenntartásai. Az angol jegybank kormányzója, *Leslie Kenneth O'Brien* a csatlakozás megtárgyalására hajlandónak látszott „félhivatalos magyar küldöttséget fogadni” (**6. forrás**).

Franciaország határozottan támogatta hazánk és a többi szocialista ország részvételét a nagy nemzetközi pénzügyi szervezetek (az IMF és az IBRD) munkájában. A franciák a szocialista országok bevonásával a nemzetközi pénzügyi életben uralkodó angolszász hegemoniát akarták csökkenteni. A belépésekre azért látták megfelelőnek az időt, mert az IMF-ben éppen véget érték a különleges lehívási jogok (*Special Drawing Rights, SDR*) körüli hosszú viták, amelyekben a szocialista országok jelenlétét a vezető pénzügyi körök nem tartották kívánatosnak. A belső viták lezárásával azonban a franciák szerint „a szocialista országok jelenléte már nem lenne zavaró tényező” (**7. forrás**).

A csatlakozásról folyó előtárgyalások sorából kiemelkedik *Fekete János*nak a Nemzetközi Valutaalapról tett látogatása. Az 1966. végi washingtoni tárgyalásról szóló jelentését a bankár 1967. január 3-ai dátummal készítette el (**8. forrás**). A személyes kapcsolatot *Joseph Gold*, az IMF vezető jogtanácsosa jelentette, akit *Fekete* a BIS bázei közgyűlésén ismert meg. A magyar ügyvezető igazgató látogatásának legfőbb célja az volt, hogy kipuhatolja, milyen esélye lenne hazánk esetleges

csatlakozásának. Gold meg volt arról győződve, hogy az IMF vezetői részéről „negatív észrevétel nem merülne fel, amennyiben Magyarország vállalni tudná azokat az IMF-tagsággal kapcsolatos kötelezettségeket, amelyeket az alapszabályok előírnak”. Gold összehozta Feketét az IMF európai igazgatójával, aki *kedvenc gyermekünknek* nevezte Jugoszláviát, s pusztán amiatt aggódott, hogy valamelyik szocialista ország csatlakozása nem borítaná-e fel az IMF-en belüli nyugalmat, amely abban nyilvánul meg, hogy a politikai kérdéseket teljesen mellőzik, s csak gazdasági ügyekkel foglalkoznak. Fekete a magyaroknak a BIS-ben betöltött szerepére hivatkozott, arra, hogy az elmúlt két évtizedben nem érte bírálat ottani tevékenységüket, s a magyarok is úgy érzik, hogy diszkriminációmentesen kezelik őket.

Fekete egyértelműen jelezte, hogy a felvételi kérelem esetleges visszautasítása „olyan presztízsvesztést jelentene hazánk számára, amelynek elszívására semmiféle indokunk nincs, miután semmi olyan gazdasági vagy politikai kényszerítő körülmény nem áll fenn, amely e csatlakozást igényelné”. (Az előzmények ismeretében nyugodtan állíthatjuk, hogy az MNB ügyvezető igazgatója itt finoman szólva nem mondott igazat.) Arra a kérdésre azonban, hogy felvették-e Magyarországot, az IMF igazgató kitérő választ adott. ? ugyanis személy szerint természetesen nem tudott garanciát vállalni az Egyesült Államok, Anglia és a legfontosabb nyugat-európai országok támogató szavazatára, azt azonban megígérte, hogy ha Magyarország benyújtja csatlakozási kérelmét, azt az IMF vezetősége támogatni fogja. Ezen kívül úgy látta, hogy gazdasági szempontból a felvételnek nem lehet akadálya, mert Magyarország nemzetközi megítélése „jobb, mint a tagországok többségéé. Ha felmerülhet a tagországok részéről valami ellenvetés, az csak politikai jellegű lehet”. Ezt azonban az akkori helyzetben nem tartotta valószínűnek.

A magyarok a nemzetközi pénzügyi és gazdasági intézményekkel folytatott összes tárgyalásukról *részletesen beszámoltak szovjet partnereiknek*. Így tett Vályi Péter pénzügyminiszter is szovjet kollégájával, *Vaszilij Fjodorovics Garbuzov*val 1967. szeptember 12-én folytatott moszkvai tárgyalásain, ahol beszámolt az IMF-be való lépés tervéről. Garbuzov elmondta, hogy a Szovjetunió is *folytat tapogatózó megbeszéléseket* a franciákkal e kérdéssről és a világszintű monetáris együttműködés egyéb problémáiról. Hozzátette azonban, hogy e megbeszéléseket a franciák szorgalmazzák, ők nem nagyon sietnek. Náluk különböző vélemények vannak az IMF-hez való viszonyról, s kiváró álláspontra helyezkednek. Bár voltak fenntartásai és kétségei, de *elképzelhetőnek tartotta*, hogy a belépés *akár előnyös is lehet* hazánk számára. A szovjet pénzügyminiszter csupán azt tartotta fontosnak, hogy az IMF-tagság az együttműködést a többi szocialista országgal és a KGST-vel. Felvetette, hogy az IMF-tagság kérdését a KGST-ben is meg kellene vitatni, mert Magyarországon kívül Bulgária, Románia és Lengyelország is foglalkozik a belépés gondolatával (**9. forrás**).

A történeti szakirodalom az első csatlakozási kísérlet kudarcát a Szovjetunió fenntartásaira, némely feldolgozás pedig egyesenes szovjet tiltásra vezeti vissza. A magyar vezetés természetesen messzeemenően figyelte a „nagy testvér” minden ajánlására. Az IMF-csatlakozás elhalasztásában azonban ekkor nem ez volt a döntő szempont, hanem a hazai gazdaság egyensúlyi állapotának néhány évig tartó (egyébként nem várt) javulása és a Szovjetunió pótlólagos segítségnyújtása. Bár az 1966-1970-es évekre szóló előzetes szovjet-magyar kereskedelmi tárgyalások nem úgy indultak, ahogy a magyar fél azt szeretete volna, a Kádár János személyes levelében megfogalmazott magyar kéréseket a szovjet vezetők meghallgatták, s az 1967. november 27-29 közötti moszkvai kormánytárgyalásokon számos magyar felvetésre pozitívan reagáltak. 1968-ra 44,7 millió rubel értékben vállaltak kontingensen felüli szállításokat, valamint öt évvel újra meghosszabbították az 1958. szeptember 5-ei egyezmény értelmében hitelben szállított és egyszer már prolongált hadianyagok és fegyverek 1971 és 1975 között esedékes, kétszázmillió rubeles törlesztésének határidejét. 1971 és 1975 között a szovjetek beruházási hitel nélkül is vállalták a magyar kölajigény kielégítését. Hosszú lejáratú devizahitel viszont nem tudtak adni, a felajánlott ötven-hetven millió dollár rövid lejáratú kölcsönt pedig azért nem fogadtuk el, mert ezzel terhes rövid lejáratú hitelállományunkat nem tudtuk volna csökkenteni.

Fock Jenő a plenáris üléseken kívül több ízben négy szemkötőt is tárgyalt a szovjet delegáció vezetőjével. A magyar miniszterelnök ügyesen puhította kollégáját, aki a magyar igényeket közvetítette a segítség ügyében végső szót kimondó SZKP KB Politikai Bizottsága felé. A magyar delegáció vezetője a hazai éltszínvonal emelésére, mint a rendszer ki nem mondott legitimitásának alapvető feltételére való hivatkozással szerelte le a Varsói Szerződés Főparancsnokságának a közös fegyverkezési terhek nagyobb vállalására irányuló követelését. Fock Jenő fő aduja azonban a néhány hónappal korábban respektált szovjetek kérés volt, az tudniillik, hogy az NDK-ra való tekintettel Magyarország nyomós nemzeti érdekei ellenére sem vette fel az NSZK-val a diplomáciai kapcsolatot, holott az erre vonatkozó egyezményről már csak a két ország képviselőjének az aláírása hiányzott. Emiatt hazánk - számos más előny mellett - elesett 80-100 millió dollár ellismert nyugat-német restitúciótól. A magyar kormányfő bejelentette, hogy az IMF-fel, a Világbankkal és a GATT-tal „hivatalos formában előrehaladott tárgyalásokat folytatunk” a csatlakozás ügyében, mivel „népgazdaságunk objektív adottságaiból eredően” folyamatosan hosszú lejáratú, alacsony kamatozású deviza hitelekre lenne szükségünk, amelyek segítségével néhány év alatt jelentősen csökkenteni tudnánk a kedvezőtlen kondíciójú rövid lejáratú hitelek állományát, a kamatkülönbözetből adódóan pedig mintegy évi 2-5 millió dollárt takaríthatnánk meg. Alekszej Nyikolajevics Koszigin szovjet miniszterelnök Fock felvetéseire november 28-án, a második plenáris ülést követően tért vissza, miután az SZKP - talán Fock bejelentéseit is respektálva - a magyar kérés zömére pozitív választ adott. A szovjet miniszterelnök a nemzetközi pénzügyi intézményekhez való csatlakozásról az SZKP PB testületi véleményét tolmácsolta a magyar delegáció vezetőjének: „Az IMF, Világbank és GATT kérdésében együtt határoztuk el, hogy nem lépünk be. Ez minden szocialista ország, a szocialista közösség ügye és nem lehet külön elhatározás alapján cselekedni.”

A magyar kormányfő válaszában lényegében kétségbe vonta Koszigin állítását: „Én (ti. Fock) soha nem hallottam az elmúlt 10 évben ilyen határozatról. Tárgyalásainkról a szovjet elvtársakat informáltuk, többször konzultáltunk. Igaz, hogy egy sor fenntartást közöltek, de azt mondták, hogy végső soron, *ha be kívánunk lépni, ez a mi dolgunk*. Ha most ez közöttünk nem kerül szóba, néhány héten belül mi nyugodt lelkiismerettel javaslatot tettünk volna a Politikai Bizottságnak és a Minisztertanácsnak a hivatalos tárgyalások megkezdéséről.” Koszigin a vacsorát és a másnapi ebédet is arra használta, hogy az MSZMP PB-t lebeszélje az IMF-be való belépéséről. Elsősorban ezért ment el a magyar delegáció elutazásakor a szállodába és kísérte ki Fock Jenőket a repülőterre, hogy még az oda vezető úton is arról beszéljen: a szocialista országok a nemzetközi pénzügyi intézményekbe csak egyeztetett módon és együtt léphetnek be. Koszigin hangsúlyozta, hogy helyes, ha „tapogatózó tárgyalásokat” folytatunk, de a belépés kérdését együtt kell megbeszélni a többi szocialista országgal, mert ez elsősorban nemzetközi politikai jelentőségű kérdés és nem egy ország gazdasági ügye. Fock ebből az IMF és Világbank kérdésére nézve azt a következtetést vonta le, hogy a szovjet álláspont szilárd.

„Nem lenne helyes konzultáció nélkül tovább lépni a belépés előmozdítására. A többoldalú (előbb esetleg még egyszer kétoldalú) megbeszélésre, véleményem szerint nekünk kell sürgősen javaslatot tenni. Részben azért, hogy meggyőződhesse a szovjet elvtársak: nem akarunk egyoldalúan cselekedni, másrészt azért, nehogy megmerevedjen az álláspontjuk.”

Az 1968. évi szovjet többletszállítások révén a tőkés importot mintegy százharminchétmillió devizaforinttal sikerült csökkenteni, ugyanakkor az ellentételként felajánlott magyar áruk nem érintették a tőkés exportot. Talán nem járunk messze az igazságtól, ha azt állítjuk: alapjában az 1967. végi *nagy szovjet engedmények változtatták meg a magyar vezetők álláspontját az IMF-csatlakozás ügyében*.

A szocialista országok és a nemzetközi pénzügyi intézmények kapcsolatát nagymértékben beárnyékolta a prágai tavaszként elhíresült gazdasági-társadalmi reformfolyamat erőszakos megakasztása. A szovjetektől kezdve már inkább aggályait hangoztatták, s ez elbizonytalanította a magyar politikai vezetőket. Ráadásul az új gazdasági mechanizmus zökkenőmentes bevezetése és kezdeti sikerei nyomán 1968 végén már nem volt olyan égetően fontos a belépés, mint néhány évvel ezelőtt. A csatlakozás így fél évtizedre lekerült a napirendről.

Az MNB elnöke - felesége és Fekete János társaságában - 1968. október 14-e és 21-e között viszonzta a Francia Bank kormányzójának és nejeinek budapesti látogatását. Az egyhetes tárgyalássorozatban nagyon sok mindenről (például a Szovjetunióknak a Nemzetközi Fizetések Bankjába való esetleges felvételéről, közös, kelet-nyugati Európai Fejlesztési Bank felállításának lehetőségéről) esett szó, de hazánk IMF-tagsága már nem került napirendre. A kérdést akkora a politika ad acta tette (**10. forrás**). A New York-i magyar nagykövetség 1969. tavaszi, a Világbankról, a Nemzetközi Valutaalapról és Magyarország IMF-csatlakozásáról szóló véleménye már egyértelműen az új irányvonalat, a teljes elutasítást tükrözte. A nagykövetség fő érve az esetleges belépés ellen az volt, hogy a szervezetben a jegyzett tőkéhez való hozzájárulás adja meg az erőviszonyokat, így a hat legerősebb tagnak (az Egyesült Államoknak, Angliának, az NSZK-nak, Franciaországnak, Kanadának és Japánnak) több szavazata van, mint a többi százegy tagállamnak együttvéve. Az erőviszonyokat az összes szocialista ország belépése sem változtatná meg, némelyikük felvétele pedig még kevésbé. Szinte az 1950-es évek éberségi hangulatát idézi a jelentésnek az a része, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy az érdeklődő amerikai kormányzervek bármikor felhasználhatják a Világbanknál az egyes országokról készített, részletes adatokat és fejlesztési elképzeléseket tartalmazó jelentéseket, tanulmányokat. A nagykövetség elsősorban azért tanácsolta a magyar vezetőknek a távolmaradást a szervezettől, mert belépésünk:

- nyilvános és látványos beismerése lenne gazdasági gyengeségünknek, a nemzetközi (amerikai) tőkére való rászorultságunknak,
- érv lenne az ellenség propaganda számára, amit a szocialista országok megosztására használna fel,
- bizonyos mértékben akadályozná mozgásszabadságunkat például a magántőke szerepének megítélésében a nemzetközi fórumokon,
- korlátozná kapcsolatainkat a fejlődő országokkal (szövetségesek helyett szűkösi forrásokért küzdő ellenfelek lennénk),
- a bank számára adatokat szolgáltatna az ország állapotáról, fejlesztési céljairól stb.

A belépéssel járó gazdasági előnyök mértékét a véleményezőkhöz nagyon bizonytalanannak nevezték, s feltételezték, hogy a szocialista országok nem számíthatnak évi hatvan-nyolcvan millió dollárnál többre, amely öt-hat állam belépése esetén egy országra vetítve körülbelül évi tizenötmillió dollárt tenne ki. A bank alaptőkéjéhez hozzájárulásként befizetendő terhek a belépésor azonnal jelentkeznének, míg a hiteleket csak a tervezetek hosszadalmas vizsgálata és bírálatát után, tehát két-három évvel a belépés után kaphatnánk meg. Azt is a negatívumok (!) között említették a szerzők, hogy a kölcsönök zömét infrastruktúrafejlesztésre és energetikára adják, nem pedig ipari beruházásokra.

1969 tavaszán, amikor a KGST-államok - elsősorban Lengyelország és Magyarország sürgetésére - napirendre tűzték a szocialista országok közötti együttműködés hibáinak vizsgálatát, s döntöttek a szocialista integráció komplex programjának kidolgozásáról, az IMF-be való belépés és a nemzetközi pénzügyi szervezet szovjet

megjítélese már egyértelműen negatívvá vált, a stílus és a fogalmazás a legrosszabb hidegháborús időkre emlékeztetett.

„A Nemzetközi Monetáris Alap vezetősége - olvashatjuk az integrációról szóló terjedelmes szöveget javaslatban - a szocialista országok egysége megbontásának céljából aktív intézkedéseket tesz kontaktusok felvételére az egyes KGST-országokkal, s az ezen országok képviselőivel folytatott tárgyalások során a belépés esetére kedvezményeket és előnyöket ígér. Tekintettel arra, hogy egyes KGST-országok belépése a Nemzetközi Monetáris Alapba és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankba az országok önállóságát korlátozhatja valutáris-pénzügyi kérdések eldöntésében, s a KGST-országok közötti együttműködés gyengülésére vezető tendenciák megnyilvánulását segíti elő, ezért célszerűnek látszik véleménycserét folytatni erről a kérdéstről, s egyeztetett álláspontot kidolgozni az említett nemzetközi szervezetek vonatkozásában.” Fock Jenő erről a javaslatról úgy vélekedett, hogy abba - oda nem illő módon - becsempészték az IMF és a Világbank ügyét. Fock szerint a szövegeteknek abban nincs igazuk, hogy „óvják” a többi szocialista országot az IMF-től és a Világbanktól. „Természetesen teljesen világos, hogy kapitalista országokkal kapcsolatba lépve azok mindig akarnak valami olyan dolgot is elérni, ami részükre politikai előnyt jelent, de ennek minden nap kitésszük magunkat. És gondolkozzunk. Az elkötelezettségünk hogyan néz ki? Most 700 millió dolláros rövidlejáratú adóssággal rendelkezünk, s az elkötelezettségünk csak kisebb lesz, ha 150 millió dolláros hitelt vállalunk 20 évre egy olyan szervnél, amelyben a világ 20 százaléka jelen van. Úgy gondolom, ebben a kérdésben a mi álláspontunk helyes, s nekünk azt képviselni kell, legalább is annyira, hogy ez a szöveget javaslat kimaradjon az integrációs anyagból.” Nyers Rezső egyet értett Fock álláspontjával, Kádár János pedig azzal zárta le a vitát, hogy mi „aktuális és fontos kérdésnek tekintjük a Világbankkal és a Közös Piacjal kapcsolatos álláspontunkat”.

Források

Szász Sándor a washingtoni magyar követség gazdasági tanácsadójának jelentései és feljegyzések a Nemzetközi Pénzügyi Alapba és az Újjáépítési és Fejlesztési Bankba való belépés ügyében 1946-1947

MAGYAR KÖVETSÉG
Washington D. C.

3663/1946.
Washington, 1946. október hó 5.-én
Tárgy: Nemzetközi Pénzügyi Alap, és
az Újjáépítési és Fejlesztés Nemzetközi Bankja.

MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMNAK,
Budapest

Az elmúlt héten Washingtonban tartott ülésorozat megteremtette az alapot a Nemzetközi Alap és Bank tényleges működésének megindításához. Az értekezlet úgy döntött, hogy Olaszországot, Törökországot, Szíriát és Lebanont [!] felveszi az Alap tagjai sorába és tárgyalás alá veszi az eddig benyújtott kölcsönkérelmeket (Csehszlovákia, Franciaország, Lengyelország, stb.).

Az értekezlet elvi határozatait rövidesen fel fogom terjeszteni.

A korábbi felvilágosítások mindezeideig úgy szóltak, hogy úgynevezett „volt ellenséges államok” csatlakozására csupán a vonatkozó békeszerződések megkötése után kerülhet sor. Olaszország felvétele törést jelentett ebből a szempontból, bár Anglia javaslatára leszögezték, hogy Olaszország esete más országok szempontjából nem tekinthető precedensnek. A fejleményekkel kapcsolatban szükségesnek tartottam, hogy ismét tájékozódjam Magyarország lehetőségeit illetően. A kapott felvilágosítások a következőképpen szólnak:

1) *Nemzetközi Pénzügyi Alap.* - Az alapnak nincsenek előre lefektetett határozott alapelvei az új csatlakozások elbírálását illetően. Ha valamely országnak szándékában áll az Alaphoz csatlakozni, úgy ez irányban hivatalos kérést kell intéznie a vezetőséghez. Célszerű azonban ennek a formai lépésnek a megtétele előtt az Egyesült Államok kormányának illetékes tisztségűvel tisztázni azt, hogy pl. az U. S. A. a maga részéről hajlandó volna-e csatlakozási kérelmet pártolni.

Számolni kell azzal, hogy az Alap egyelőre csak nagyon szűk körben vagy egyáltalán nem tudja megkezdeni a valuták rögzítésével, illetőleg egymáshoz való arányításával kapcsolatos tevékenységét, illetőleg feladatát, ami viszont azt jelenti, hogy az Alap műveleteiben csak azok az országok vehetnek részt, amelyek valutáinak egyenértékét az Alap már elismerte. Ennélfogva egyelőre az Alap eredeti tagjainak nagy része is csak forma szerint lesz tagja az Alapnak, anélkül, hogy a gyakorlatban bekapcsolódhatna a műveletekbe, ugyanígy azonban nincsen elvi akadálya annak, hogy megfontolás tárgyává tegyék egyéb országoknak a felvételét ugyancsak formai alapon. Jelen pillanatban Magyarországra is ez az elvi lehetőség vonatkozik.

Azt e pillanatban nehezen lehetne megfogalmazni, hogy mit értenek az alatt a relatív stabilitás alatt, amellyel egy valutának rendelkeznie kell ahhoz, hogy az Alap a paritását megállapítsa, és az illető ország a formai tagságon túl a tényleges műveletekben is részt vehessen.

Az alapszabályok értelmében a Nemzetközi Alaphoz való csatlakozásnak sorrendben kell előznie a Nemzetközi Bankhoz való csatlakozást, vagyis a Nemzetközi Bank útján való kölcsön folyósítása csak oly országok javára lehetséges, amelyek tagjai a Nemzetközi Alapnak.

Ezen túlmenően az igazgatóság egyik tagja ígéretet tett, hogy magánbeszélgetések formájában tájékozódni fog Magyarország helyzetének megítélését illetően.

2) *Nemzetközi Bank.* - Az elvi kiindulás itt is azonos a Nemzetközi Alapéval. Nincsen határozottan lefektetett irányelv a tekintetben, hogy a csatlakozási, illetőleg kölcsönkérelmeket milyen szempontok szerint mérlegelik. Az olasz kérést teljesen egyéni alapon bírálják el, anélkül, hogy egyáltalán figyelembe vennék az ügy precedens jellegét. Mindössze azt az egyébként logikus következtetést lehetne levonni, hogy a „volt ellenség” jelleg nem képez feltétlen akadályt a csatlakozás elbírálásánál. Az olasz esetben kétségtelenül figyelembe vették azonban, hogy számolni lehet a közeli békekötés tényével. Általános kiindulási feltétel természetesen, hogy mindennemű kölcsön érdemi tárgyalása előtt a Bank köteletségének tartja, hogy a kedvezményezett ország gazdasági helyzetét, különös tekintettel a kölcsön felhasználási lehetőségeit és a visszafizetés módozatait illetően, tüzetes vizsgálat tárgyává tegye.

A Bank egyik vezető tényezője kilátásba helyezte, hogy teljesen informatív alapon mindennemű hivatalos kezdeményezés nélkül tájékozódni fog a Bank vezetőségének felfogásáról Magyarország lehetőségeit illetően.

Szász Sándor
gazdasági tanácsadó

Jelzet: MOL XIX-J-1-j. 196. tétel. 42 266/4/1946. 33. doboz. *Eredeti gépirat.*

***

NEMZETKÖZI VALUTA ALAP
Washington
1946. október 10.

Feljegyzés

Címzett: Mr. Gutt
Feladó: E. de Selliers

Mr. Szász, a Washingtoni Magyar Nagykövetség gazdasági tanácsadója megkeresett, hogy megtudakolja Magyarország IMF-hez történő csatlakozásának lehetőségeit.

Mr. Szász érdeklődése nem hivatalos jellegű volt.

Szeretném, ha tudná, hogy a Mr. Szásszal való beszélgetésem tárgya ebben a témában egy téves feltevésen alapult, miszerint korábban volt egy beszélgetésem Magyarország képviselőivel a koppenhágai FAO konferencián, amikor az iránt érdeklődtek, hogy ismerem-e a belga kormány álláspontját Magyarország esetleges csatlakozási kérelmére vonatkozólag.

Mr. Szász október 2-án a következő levelet írta nekem:

„Arra a beszélgetésre hivatkozva, amit ma folytathattam Önnel, szeretném Önt megkérni abszolút nem hivatalos formában, hogy informáljon azokról a feltételekről, amelyeket a tagként csatlakozni akaró kívülálló országokkal szemben támasztanak, amelyek csatlakozni kívánnak a Nemzetközi Valuta Alaphoz.

Segítségét köszönöm:

Tisztelettel A. Szász."

Mr. Szász közölte velem, hogy nem hivatalos formában szeretne felvilágosítást kapni, és nem csak a csatlakozni akaró kívülálló országokkal szemben támasztott követelményekről, hanem arról is, hogy véleményem szerint mi lenne az igazgatótanács álláspontja Magyarország esetében. A ma reggeli beszélgetésünket követően szeretném megkérni, hogy nem hivatalos formában tudakolja meg az igazgatótanács véleményét, hogy meg tudjam válaszolni Mr. Szász levelét és az összes fent említett kérdést.

E. de Selliers

Jelzet: IMF irattár. Angol nyelvű eredeti gépirat nyers magyar fordítása. (A dokumentumot Magyar Bálint bocsátotta a rendelkezésünkre, amelyért ezúton mondunk köszönetet.)

* * *

Mr. A. Szász
gazdasági tanácsadó
Magyar Nagykövetség
2129 Leroy Place N. W.
Washington
Másolatot kap: Mr. Gutt
1946. október 17.

Kedves Mr. Szász!

1946. október 2-án küldött levelére válaszolva közlöm, hogy nem hivatalosan informáltam az IMF igazgatótanácsának tagjait az e hónap elején a Wardman Parkban folytatott beszélgetésünkről.

Az általánosan kialakult vélemény szerint Magyarország belépése a Nemzetközi Valuta Alapba egy olyan kérdés, amelyet a tagországok külügy- és nemzetközi politikai ügyekkel foglalkozó minisztériumaival kell megtárgyalni. Az igazgatók nem voltak felkészülve egy olyan jellegű kérdés - miszerint milyen álláspontot képviselnének kormányaik abban az esetben, ha Magyarország csatlakozni kívánna - hivatalos megválaszolására, amely kérdést, ha jól értem Önt, személyes formában, és nem a kormányának hivatalos utasítására tett fel.

Ha ezt az ötletet tovább akarja vinni, akkor a legjobb az lenne, ha puhatolódzna a washingtoni és a londoni külügyminisztériumoknál, illetve azon országok külügyminisztériumainál, amelyek képviseltetik magukat az igazgatótanácsban.

Sajnálom, hogy nem tudom megadni az Ön által kért információkat. Rendelkezésre állok bármilyen további megbeszélésre ebben a témában.

Jelzet: IMF irattár. Angol nyelvű eredeti gépirat nyers magyar fordítása. (A dokumentumot Magyar Bálint bocsátotta a rendelkezésünkre, amelyért ezúton mondunk köszönetet.)

* * *

MAGYAR KÖVETSÉG
Washington D. C.

248/1947. Washington, 1947. január hó 18.-án
Tárgy: Nemzetközi Bank és Nemzetközi Pénzügyi Alap

Magyar Külügyminisztériumnak,

B u d a p e s t

A pénzügyminiszter úrhoz való szíves továbbítás végett, a más úton küldött távirat kiegészítéseképpen a következőket jelentem:

Amint az ősz folyamán közöltem, a Nemzetközi Alappal és Bankkal folytatott megbeszélésekből kitűnt, hogy csatlakozási kérelmünk formai beterjesztése előtt feltétlenül szükséges, hogy előzőleg legalábbis az Egyesült Államok és Nagy-Britannia elvi hozzájárulását megszerezzük. Több oldalról felhívták a figyelmemet, hogy a csatlakozási eljárás megfelelő előkészítése igen nagy fontossággal bír, mert ellenkező esetben egyes tagállamok esetleges ellenzése elháríthatatlan akadályokat idézne elő.

Már korábban is azt a benyomást szereztem, hogy adott esetben számíthatunk az Egyesült Államok támogatására és így a kapott utasításnak megfelelően konkrét formában felvettem a kérdést a State Department illetékes tényezői előtt. Bár hivatalos választ még nem kaptam, az eddig folytatott megbeszélések alapján úgy ítélem meg a helyzetet, hogy az Egyesült Államok kormánya hajlandó támogatni csatlakozási kérelmünket és segítségünkre lesz a megteendő gyakorlati lépések megválasztásában és kivitelezésében.

Az alapszabályok szerint a Bankhoz való csatlakozásnak az Alapban levő tagság a feltétele. Gyakorlatilag azonban lehetőség van rá, hogy egyidőben kérjük felvételünket mind a két intézménynél. Olaszország esetében a felvételi kérelmet Olaszország nevében az Egyesült Államok nyújtotta be az 1946. évi márciusában Savannah-ban tartott ülés alkalmával. A kormányzók tanácsa az alapszabályoknak megfelelően a kérelmet átadta az ügyvezető igazgatók tanácsának, amely megfelelő előkészítés után az 1946. évi szeptember hó folyamán Washingtonban tartott ülésen tette meg határozati javaslatát és a kormányzók tanácsa ugyanezen az ülésen hozott végleges határozatot a felvétel tárgyában. A mi esetünkben célszerű a kérelmet legkésőbb áprilisban forma szerint előterjeszteni, hogy az ügyvezető igazgatók tanácsának módjában legyen a szükséges előkészítés megtörténte után javaslatát a folyó évi szeptemberi ülés elé terjeszteni. Ez esetben remény van rá, hogy a kormányzók tanácsa ennek az ülésnek a keretében határozatot hoz. Az alapszabályok értelmében lehetőség van arra, hogy az ügyvezető igazgatók tanácsa javaslatát ülésen kívül a kormányzótanács tagjainak egyenként levélben terjessze elő. Ez az eljárás esetleg néhány héttel vagy hónappal megrövidíthetné a csatlakozási folyamatot, azonban úgy a Bank és az Alap, mint a State Department részéről megfontolások merülnek fel ezzel a módszerrel szemben. Az illetékeseknek ugyanis az a véleménye, hogy esetleges ellenvetések leküzdésére sokkal több lehetőség van ülés keretében, mint levélbeli körözés esetében, amikor is a negatív válasz megmásíthatatlan szavazatnak számít.

Rövidesen várom a State Department végleges állásfoglalásának közlését, amelynek megtörténtekor megbeszéléseket fogok kezdeményezni az Alapbeli quota és a Banknál való részvényjegyzési hányad tárgyában. Sem a Bank, sem az Alap nincsen abban a helyzetben, hogy akár csak tájékoztató közlést is tegyen, annál kevésbé, mert az alapokmányban lefektetett irányelvek tapasztalat szerint a gyakorlatban nem kerülnek alkalmazásra. Kíltás van azonban arra, hogy a State Department vonalán lehetőség fog kínálkozni előzetes számítások végzésére és becslések megejtésére.

Ugyanez vonatkozik az aranyban teljesítendő hozzájárulási hányad rendelkezésre bocsátási módjára is, eleve megjegyzem azonban, hogy ennek a kérdésnek komoly hordereje csak az Alap esetében van, mert a Bank részvényjegyzésénél csupán 2% fizetendő aranyban. Csaknem teljes bizonyossággal megállapítható azonban, hogy ezt a csekély hányadot mindenképpen effektíve le kell szállítani, mert a Bank eddig minden esetben lehívta az arany hányadot, sőt azt át is váltotta dollárra. A londoni magyar követséget ezirányú kérdések megválaszolásaképpen tájékoztattuk arról, hogy előkészítő megbeszéléseket folytattunk a State Department-tel és magam részéről is tisztelettel javaslom, hogy az angol kormánynál is tétessenek meg a szükséges lépések a támogatás biztosítására.

A State Department-tel folytatott megbeszélésekről folyamatos tájékoztatást fogok küldeni.

Szász Sándor
gazdasági tanácsadó.

* * *

Magyar Követség
Washington

284/1947

Washington, 1947. január hó 20.-án
Tárgy: Nemzetközi Pénzügyi Alap

Magyar Külügyminisztériumnak, Budapest

248/1947. számú, január 18.-án kelt jelentésem kiegészítéseként a Pénzügyminiszter úrhoz való továbbítás céljából, a Nemzetközi Pénzügyi Alap illetékes tényezőivel folytatott megbeszélés alapján a következőket jelentem.

Újból megerősítést nyert az a felfogás, hogy felvételi kérelmünk a fontosabb tagállamok támogatásának megnyerése után kell előterjeszteni és a mai megbeszélés alapján szerzett benyomásom szerint célszerű volna az Egyesült Államok és Nagy-Britannián kívül más országok kedvező beállítottságát is előre biztosítani. Az ügyvezető igazgatók tanácsában a következő országok vannak képviselve: Belgium, Nagy-Britannia, Hollandia, Franciaország, Mexikó, India, Kína, Csehszlovákia, Kanada, Egyiptom, Brazília, Egyesült Államok. Célszerű lenne ezek közül néhánynál diplomáciai képviselőink útján saját fővárosukban kezdeményező lépéseket tenni. Előnyös volna természetesen ez irányban magukkal az ügyvezető igazgatókkal is felvenni a kapcsolatot, mielőtt ezt azonban megtenném, kérek utasítást, hogy mely országbeli igazgatók jönnének számításba.

Ugyancsak megerősítést nyert az a felfogás, hogy feltehetőleg előnyösebb lesz számunkra a kormányzótanács döntését a jövő évi szeptemberi ülés alkalmával kérni, ha azonban az ügyvezető igazgatók tanulmányozás során az az általános vélemény alakulna ki [!], hogy levélbeli körzés esetén is sikerre lehet számítani, úgy erről időben tudomást fogunk szerezni.

Megkísértem megállapítani, hogy milyen előkészületeket tehetnénk már most annak érdekében, hogy a kérelem hivatalos előterjesztése után az ügyvezető igazgatók állásfoglalásához szükséges adatszolgáltatással ne veszítsünk sok időt, és azt a felvilágosítást kaptam, hogy magával a tagfelvétellel kapcsolatban csak eléggé általános jellegű adatszolgáltatást kívánnak meg. A valuta egyenértékének megállapítását természetesen részletesebb vizsgálat előzi meg. A tagfelvételi kérelemmel kapcsolatban nagyjából a következő adatok ismertetésére lesz szükség:

1. arany- és devizaállomány változások,
2. bankjegyforgalom alakulása,
3. nemzeti jövedelem és nemzeti vagyon alakulása,
4. termelési adatok,
5. külkereskedelmi forgalom.

Mindezeket az adatokat valószínűleg legalább 10 évre visszamenőleg fogják kérni.

A csatlakozási quota megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha az ügyvezető igazgatóknak a csatlakozási kérelem beérkezését követően a bekért adatokat már módjában lesz részletesen tanulmányozni.

Számolnunk kell vele, hogy az aranyban teljesítendő hányad tényleges befizetését nem lehet elkerülni. Az Alap eddig egy esetben sem járult hozzá az aranybefizetés mellőzéséhez, annál kevésbé, mert az alapszabályok tartalmaznak rendelkezést a tekintetben, hogy a befizetésekben [!] mely letéti helyeken kell történniök. A kérdést több ország felvetette és az Alap mindig azt az álláspontot képviselte, hogy nem tekinthet el a befizetéstől, de nem szól bele abba, hogy valamely ország a befizetett arany mennyiséget valutafedezet egy részének tekinti-e. Az álláspont az, hogy ez tisztán belső törvényhozási kérdés. Igen óvatos utalás történt arra, hogy különösen utólagosan csatlakozó állam esetében feltehetően előnytelen hatást, sőt egyes tagok részéről esetleg ártalmas kritikát váltana ki, ha az arany befizetésének kérdését hivatalos formában felvetnők. Megemlítem, hogy az Egyesült Államok végleges állásfoglalásáról még nem kaptam hivatalos értesítést, de az rövidesen várható.

Szász Sándor s. k.
gazdasági tanácsadó

* * *

IMF irodai feljegyzés
1948. február 4.
Címzett: Mr. Coe
Feladó: Mr. Horne
Tárgy: Magyarország

Informáltak, hogy az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériumához érkezett egy hivatalos kérdés Budapestről, hogy Magyarország milyen módon tegye meg a Nemzetközi Valuta Alaphoz történő csatlakozási kérelmét. Arról is informáltak - és ezt bizalmas alapon -, hogy a válaszban azt írták, hogy az USA valószínűleg nem támogatná Magyarország csatlakozási kérelmét.

Jelzet: IMF irattár. Angol nyelvű eredeti gépirat nyers magyar fordítása. (A dokumentumot Magyar Bálint bocsátotta a rendelkezésünkre, amelyért ezúton mondunk köszönetet.)

A washingtoni magyar követség jelentései a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal kapcsolatos tapogatózó tárgyalásokról 1957-1966

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG KÖVETSÉGE, WASHINGTON
LÉGATION DE LA RÉPUBLIQUE POPULAIRE HONGROISE, WASHINGTON

50/1957. szig. titk.

SZIGORÚAN TITKOS
Washington, 1957. február 15.

Tárgy: A Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank jugoszláv Igazgatójának meghívása.
Mell. 2 darab

Horváth Imre
Külügyminiszter elvtárs
Budapest.

A jugoszláv nagykövetség közreműködésével február 2-án vacsorára hívtam meg J. Szmole-t, a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank jugoszláv megbízottját, a Bank egyik igazgatóját. A nagykövetség egyik első titkára kísérelt el és mutatta be.

Mindjárt a tárgyra tértünk. Kértem, hogy nagy vonalakban tájékoztasson a Bank tevékenységéről. Elmondta, hogy a szocialista országok részéről csak Jugoszlávia tagja jelenleg. A Szovjetunió sohasem lépett be, pedig - szerinte - úgy festett, hogy Bretton Woods után megmutatkozott bizonyos szovjet érdeklődés. Lengyelország és Csehszlovákia tag volt, sőt ez utóbbinak igazgatói posztja volt a Bankban, de a hidegháború éveiben elhagyták a szervezetet, illetve az alapszabályokban foglalt kötelezettségek szándékos elmulasztása miatt kizárás következett be.

Szmolesz igen kritikus nyilatkozott a Szovjetunió és a népi demokráciáknak a nemzetközi együttműködésben mutatott és részben jelenleg is meglévő passzivitásáról. A Bank viszonylatában ez úgy fest, hogy a távolmaradás miatt szinte teljesen átment a vezetés a Nyugat, elsősorban az Egyesült Államok kezébe, annak ellenére, hogy formájában ENSZ-szervezetről van szó. A Bank elnöke E. R. Black pl. szinte korlátlan hatalommal rendelkezik, sőt néha még a formalitásokat is mellőzi.

Felmerült az a kérdés, hogy a jelenlegi helyzetben lehetne-e szó valamiféle pénzügyi támogatásról Magyarország számára. Szmolesz elmondta, hogy Blacknek néhány héttel korábban tett nyilatkozata szerint Magyarország, amely nem tagja a Banknak, nem kaphat semmiféle támogatást. Hozzátette, hogy Black ezt a nyilatkozatot nem beszélte meg a Bank vezetésével, hanem a State Department tanácsára mondta el. Szmolesz szerint valóban nem kaphat nem-tagállam pénzügyi támogatást a Banktól, mert ez ellenkezik az alapszabályokkal. Viszont bizonyos idővel szó lehetne Magyarország belépéséről, eltekintve a jelenlegi gazdasági indokoktól. Az igazgató szerint még november folyamán felmerült a központban Magyarország esetleges megsegítésének a kérdése. Ez azonban csak a különböző országok megbízottainak magánbeszélgetése során mutatkozott meg és hivatalos formát nem öltött. Elbeszélése szerint nincs semmiféle előrehaladás ezen a téren és a hangulat meglehetősen az ellen szól, hogy a Kádár-kormány kapjon támogatást.

Valószínűnek tartja, hogy a magyarországi helyzet teljes konszolidáció után nem lenne lényegesebb akadály, hogy mi is tagja legyünk a Banknak. Véleménye szerint azonban egy ilyen konszolidáció csak valamiféle feltűnést keltő eseménnyel, koalíciós kormány megalakításával, stb. következhetne be.

Ezt megelőzően azonban be kellene lépni a Nemzetközi Pénzügyi Alapba, amely csak formalitás kérdése.

Az alapszabály értelmében minden tagállamnak bizonyos összeggel kell hozzájárulnia a Bank alapítójához, melyből adott esetben a felmerülő igényeket, kölcsönöket fedezik. A nagy könnyebbség ezzel kapcsolatban az, hogy a tagállamok saját pénzügyükben jelölhetik meg a kívánt összeget, amelyet azután a Bank vezetősége - az érdekelt ország hozzájárulásával - kiutal felhasználás végett a szükségben levő országnak. Ez az alapítókhoz hozzájárulás kis országok esetében nem sok, Jugoszlávia esetében is meglehetősen csekély, tehát semmiképpen sem gátolja meg bármely ország belépését a Bankba.

Ami az esetleges kölcsönöket illeti, van egy alapvető megszorítás: a Bank általános jellegű pénzügyi támogatást nem nyújt, csak meghatározott objektumokat finanszíroz. Pl. Iraknak nem adna 100 millió dollárt meghatározatlan célra, de a Tigris és Euphrates szabályozására már megfontolhatja, ha úgy találja, hogy életképes vállalkozásról van szó.

Szmolesz szerint az Egyesült Államok - bár meghatározó szerepet játszik a Bank életében - láthatóan egyre inkább korlátozni igyekszik erőfeszítéseit a Bank keretében és ehelyett inkább saját vonalán szándékozik a pénzügyi segélyek kérdését lebonyolítani, amelynek politikai hatásai vannak. Ami pedig a Bank tevékenységének irányvonalát illeti, 1949 óta, tehát az európai újjáépítési programok befejezése után egyre jobban előtérbe került az elmaradt országok számára nyújtandó segítség kérdése és jelenleg ez képezi a segélynyújtás leglényegesebb részét.

A vacsora során beszélgettem Szmoleszval a magyarországi helyzetet illetően. Úgy vélte, hogy az első szovjet katonai fellépés teljesen felesleges volt, míg a második szükségességének a kérdését csak a jövő fogja megmutatni. Szerinte az októberi események gyökerét abban kell keresni, hogy Magyarországon, csakúgy mint más kelet-európai országokban teljesen figyelmen kívül hagyták a nemzeti sajátosságokat. Úgy vettem ki a szavából, hogy nem nagy barátja a Szovjetunió, bár részletesen ismertette partizán tevékenységét 1941-től kezdődően, majd 1944-től 1948-ig betöltött pártpropagandista szerepét.

Többek között olyan megállapításai voltak, hogy egy olyan gazdasági struktúrával rendelkező rendszerben, amely a Szovjetunióban és a népi demokrátiák országokban fennáll, lehet bizonyos nagyobb közmunkákat elvégezni, de nem lehet tartósan és jelentősen emelni a nép életszínvonalát. A magam részéről utaltam az októberi események ellenforradalmi jellegére, melynek célja nem egy új, nemzeti kommunista rendszer kialakítása volt. Ami az általam említett életszínvonal kérdését illeti, azt feleltem, hogy nyugati újságírók szerint a magyarországi életszínvonal jóval magasabb, mint a jugoszláviai, annak ellenére, hogy nincs több mint egy billió dolláros nyugati kölcsönünk, melynek visszafizetésére természetesen nem kell gondolnunk.

Mindent összegezve a vacsora igen érdekes volt mindkettőnk számára, és a végén olyan ígéreteket is kaptam, hogy bármikor bármilyen jellegű kérésünket szívesen teljesíti és kívánságunkra tájékoztat bennünket a Bank belső kérdéseiről. Az az érzésem, hogy ezt az utasítást a jugoszláv nagykövetségtől kapta. Ezért amennyiben érdekesnek mutatkozna a kérdés, számíthatunk jugoszláv támogatásra a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank tekintetében.

Mellékelten tájékoztatás céljából felterjesztem a Bank egyik legutóbbi jelentését, csakúgy, mint a washingtoni Export-Import Bank jelentését, melyről más jelentés keretében teszek említést.

Zádor Tibor
id. ügyv.

Jelzet: MOL XIX-J-1-j. 196. tétel. 50/1947. szig. titk. 33. doboz. Eredeti gépirat másolata.

***

MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG KÖVETSÉGE, WASHINGTON
LÉGATION DE LA RÉPUBLIQUE POPULAIRE HONGROISE, WASHINGTON

350/1959. szig. titk.
E. Bartha

Washington, 1959. szeptember 22.

Tárgy: Kapcsolat Nicola Miljanic-csal,
a Nemzetközi Újjáépítési és
Fejlesztési Bank (International
Bank of Reconstruction and
Development) jugoszláv részle-
gének vezetőjével.

Sik Endre
külgügyminiszter elvtárs
B u d a p e s t

Előzetes bejelentés után Bartha felkereste tárgyban nevezett jugoszláv banktisztviselőt. A látogatás célja tájékozódás volt a bankot, illetve annak működését illetően, valamint néhány gazdasági jellegű kérdés megbeszélése.

Miljanic 1958 novemberében jött Washingtonba. Előzőleg egy Dráva-Száva-közi megyének volt a parlamenti képviselője. Utána a jugoszláv nemzeti bank hitelosztályának volt az igazgatója.

A nemzetközi bankkal kapcsolatban az alábbi információkat adta:

A bankot a háború befejeztével hozták létre azzal a céllal, hogy rajta keresztül finanszírozzanak elsősorban újjáépítési költségeket, valamint iparilag fejletlen országok ipari fejlődését pénzügyileg elősegítsék. Jelenleg 68 ország tagja a banknak, ami megadja nemzetközi jellegét. A valóságban, illetve tőke vonatkozásban amerikai banknak lehetne nevezni, mivel az össztőke több mint 30%-a amerikai. Volt időszak, amikor a tőke több mint 40%-a amerikai volt. A tagállamok nagy része csak az alapszabályokat fogadja el, de a tőkével nem járul hozzá a bank tőkéjéhez. Kölcsönt csak tagállamok kaphatnak. A bank általában hosszúlejáratú hiteleket folyósít. A kölcsönt kérő országok között nemcsak iparilag fejletlen, hanem olyan, mint Olaszország is szerepel, mely pl. a napokban kapott 40 millió dolláros hitelt egy új atomerőmű építésére. Az erőművet a General Electric, amerikai cég építi, illetve berendezéseit nagyrészt az amerikai vállalat európai gyárain keresztül szállítja le.

Miljanic szerint az amerikai bankok közül ez a bank ad legkedvezőbb feltételek mellett hiteleket, nem számítva az amerikai kormány által folyósított segélyhez hasonló hiteleket, melyeknek viszont politikai céljaik vannak elsősorban. A kamat részben a hitelkereslettől függ. A múltban a kamat általában 4 3/4%-os volt, melyet a nagy keresletre való tekintettel a közelmúltban emeltek fel 6%-ra. Még ez is előnyös a gyakorlatban meglévő néha több mint 10%-os hitelekhez viszonyítva. Jugoszlávia az elmúlt év folyamán 42 millió dollárt kapott hitelként a banktól alumínium-kombinátor építésére és 30 millió dollárt az International Monetary Fundtól.

Mindkét kölcsön 15 éves, hosszúlejáratú, 6%-os kamattal. A jugoszláv tisztviselő elmondta, hogy Jugoszlávia számára sokkal előnyösebb volt a szovjet kölcsön 2,5%-os kamattal, de mivel azt nem kapják, így kénytelenek magasabb kamatú kölcsönöket kérni az amerikai és nemzetközi bankoktól.

A banknak az elmúlt évben 1400 millió \$ tőkéje volt, mely összegből közel 800 millió \$-t folyósítottak 1958-ban. Az eddig kintlévő hitelek összege meghaladja a 4 millárd \$-t.

A beszélgetés további részében Magyarország és Jugoszlávia közötti gazdasági együttműködésről, valamint országaink gazdasági helyzetéről volt szó. Otthoni személyes tapasztalata, valamint tájékoztatása szerint a két ország közötti kereskedelem helyzete jó, fejlődő tendenciát mutat. Ez általában vonatkozik a többi szocialista ország viszonylatára is, de a szomszédos országok közül Magyarországgal a legjobb. Bizonyos nehézségek voltak és vannak a bauxit és alumínium-árak vonatkozásában, melyek nagy részét kénytelenek Nyugatról beszerezni. Ez nagyban befolyásolta rossz irányban a jugoszláv alumíniumipar helyzetét, mivel Magyarországról lényegesen kedvezőbb körülmények között tudnák beszerezni úgy a bauxitot, mint az alumíniumot. A beszélgetés során ezt a kérdést úgy értékelte, hogy Jugoszlávia diszkriminációs helyzetben van, melyet elsősorban politikai okokkal próbál magyarázni.

Jugoszlávia általános gazdasági helyzete javuló, de nem kielégítő, Miljanic szerint. Termelékenység vonatkozásában igen lassú a fejlődés, az ipari termelés kb. a 14-15 évvel előbbi színvonalon áll, esetleg néhány %-os ingadozó emelkedés van.

Mezőgazdaság vonatkozásban jobb a helyzet. A szántóföld 22%-a tartozik a szocialista szektorhoz. Az elmúlt évben viszonylag nagymennyiségű mezőgazdasági importra szorult Jugoszlávia, ami ebben az évben már teljesen meg fog szűnni. A közelmúltban közölték az amerikai kormánnyal, hogy az amerikai mezőgazdasági terményfeleslegekből a továbbiakban nem kérnek. Az idén 7 millió tonna gabonára és 6-7 millió tonna kukorica termésre számítanak, mely első évben szükségtelemé teszi a mezőgazdasági importot Jugoszláviában, sőt bizonyos mennyiség exportra is fog jutni.

A magyar vonatkozású kérdésekről elbeszélgetve a jugoszláv tisztviselőnek az volt a véleménye, hogy a KGST feltétlen előnyös az abban résztvevő országok számára. Sajnálatosnak minősítette, hogy Jugoszlávia nem élvezi azokat az előnyöket, melyeket a többi szocialista ország élvez ezen a szervezeten keresztül. Igen meglepte a jugoszláv tisztviselőt, hogy a magyar mezőgazdaság kollektivizálása jó irányban fejlődik és a szántóterület több mint 50%-a tartozik a szocialista szektorhoz. Tudomással bírt arról, hogy a magyar külkereskedelem helyzete jó és mérlege aktív. Néhány kérdés volt még általános belpolitikai vonatkozásban, melynek során ellentét nem merült fel köztünk.

A beszélgetés kb. 1 ½ óras volt, baráti hangnemben. Azzal váltunk el, hogy a jövőben is hasznos lesz találkozunk és gazdasági, valamint pénzügyi kérdésekben tapasztalatainkat kicserélni.

Zádor Tibor
id. ügyv.

Jelzet: MOL XIX-J-1-j. 196. tétel. 005918/1959. 33. doboz. Eredeti gépirat másolata.

* * *

Vezérigazgató
Vezérigazgató-helyettes
L. A. Whitome

Magyarország

1966. július 12.

A BIS éves gyűlése során a Magyar Nemzeti Bank képviselői részéről Mr. Gold és jómagam felé irányuló nem hivatalos tapogatózásokhoz kapcsolódóan, Miljanic, a Jugoszláv Nemzeti Bank kormányzója közölte velem, hogy felé is irányultak ilyen közeledések a magyar fél részéről. Miljanic felvilágosítást adott, hogy az IMF-tagság mit foglal magában a gyakorlatban, és közölte, hogy a magyarok képesek és hajlandóak lennének biztosítani az általunk szokás szerint kért információkat. Miljanic úgy érezte, a magyar hatóságok által mutatott aggodalmak egyik oka, hogy tartanak a kérelmük elutasításától. Levélben közöltem a csatlakozási követelményeket és hangsúlyoztam, amint azt Baselben is tettük, hogy Magyarországnak először kétoldalú lépéseket célszerű tennie, hogy biztosítsa a legfontosabb IMF tagok támogatását.

Miljanic kormányzó felvetette, hogy hasznos lehetne, ha Budapestre látogatnék. Azt mondtam, ez korai lenne, és a programom is nagyon szoros. Javasoltam, hogy ha a magyarok közeledni kívánnak az IMF-hez, erre a washingtoni követségüket ajánlott használniuk, mint közvetítőt. Egy későbbi időpontban szívesen élnék a lehetőséggel, hogy Budapestre látogassak.

Másolatot kap:
Mr. Gold
Mr. Polak
Mr. Sture

Jelzet: IMF irattár. Angol nyelvű eredeti gépirat nyers magyar fordítása.
(A dokumentumot Magyar Bálint bocsátotta a rendelkezésünkre, amelyért ezúton mondunk köszönetet.)

Követségi tájékoztató jelentés Fekete János meghívásáról a Nemzetközi Monetáris Alap egyik vezetőjéhez

---

SZIGORÚAN TITKOS!

149/1964. Szt.
Előadó: Golub.

Washington, 1964. február 20.

Tárgy: Amerikai elképzelés
Fekete J. elvtárs (M.N.B.)
esetleges meghívásáról.

Péter János elvtársnak,
Külügyminiszter,
B u d a p e s t

1964. február 10-én Washingtonban vendégül láttam Franz Pick New York-i amerikai üzletembert, aki egyben a World Currency Report kiadója is. A vele való beszélgetésen jelent volt még Golub [!] elvtárs.

Pick kijelentette, hogy véleménye szerint helyes lenne, ha Magyarország is belépne az International Monetary Fund-ba. Ennek egyik feltétele azonban az lenne, hogy a magyar kormánynak nyilvánosságra kellene hozni az aranytartalékait.

A továbbiakban elmondta, hogy washingtoni tartózkodása alatt felkereste Pierre Paul Schweij[t]zert, az International Monetary Fund ügyvezető igazgatóját (Managing Director), akinek többek között megemlítette Fekete János elvtársnak, a Magyar Nemzeti Bank Deviza Főigazgatósága vezetőjének az Egyesült Államokba való meghívása szükségességét. Pick szerint Schweij[t]zer kijelentette, hogy örömmel fogadná Fekete elvtársat a számára legalkalmasabb időpontban. Pick megkért arra, hogy a fentiekről tájékoztassam Fekete elvtársat.

Pick elmondta, hogy személyes véleménye szerint a szocialista országok devizaszakértői közül Fekete János elvtárs a legkiválóbb.

Megjegyzés: Véleményem szerint Schweizer kijelentését Fekete elvtárs meghívásával kapcsolatban e formában nem lehet hivatalosnak tekinteni. Az nem az International Monetary Fund részéről merült fel elsődlegesen, hanem Pick szorgalmazta. Reagálásunkkal célszerű várni addig, amíg komolyabb formában ismét felmerül a kérdés.

Kérem a fentiekről szíveskedjenek tájékoztatni Fekete elvtársat.

Radványi János
ügyvivő

Jelzet: MOL XIX-J-1. 196. tétel. 002370/1964 . 33. doboz. Eredeti gépirat másolata.

Feljegyzés a Nemzetközi Monetáris Alapról és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankról - 1966

Szigorúan titkos!
Készült: 6 példányban
3. sz. példány

Feljegyzés

Tárgy: A Nemzetközi Monetáris Alappal (IMF) és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (Világbank - IBRD) való kapcsolat felvétele

Nemzetközi fizetési mérlegünk az elmúlt években rendszeresen hiánnyal zárult. Ez a hiány különös súllyal jelentkezett tőkés viszonylatban. A fizetési mérleg állandósult deficitje miatt, devizahelyzetünk rendkívül feszült és ezért a fizetési mérleg népgazdaságunk egyik behatároló jelentőségű mutatója lett. Ennek következtében sokszor fontos gazdaságpolitikai döntéseket a fizetési mérleg szempontjainak kell alárendelnünk. Ez a körülmény fejlődésünk gátjává vált.

Az új gazdaságirányítási rendszertől fejlődésünk általános, helyes befolyásolásán belül azt is várjuk, hogy a fizetési mérleg egyensúlyba hozását is elő fogja segíteni. Ahhoz, hogy az új mechanizmus várt pozitív hatásai a népgazdaságban minél nagyobb mértékben és minél előbb érvényesüljenek, arra van szükség, hogy a vállalati önállóságot, az ésszerű vállalati döntések lehetőségét valóságosan megteremtjük. A vállalatok gazdaságos tevékenysége azonban átmenetileg a fizetési mérleg-problémák súlyosbodásához is vezethet, mert például az importnak a jobb gazdálkodás szempontjából szükséges részbeni liberalizációja a behozatal növekedését, másrészt a gazdaságtalan szállítások részbeni kiiktatása az export csökkenését vonhatja maga után.

Devizahelyzetünkön kizárólag saját erőből csak hosszú évek után tudnánk esetleg változtatni. Ez azzal az ellentmondással is jár, hogy kénytelenek lennénk olyan területen is fenntartani a gazdasági kötöttségeket, ahol azok leépítése a gyorsabb fejlődés elengedhetetlen előfeltétele. Ezért megfelelő tartalékokra van szükségünk.

Világos, hogy az új gazdasági mechanizmus bevezetését nem tehetjük függővé attól, hogy külföldről, baráti vagy tőkés viszonylatból kaphatunk-e segítséget. Azt azonban hangsúlyozni kell, hogy az áttérés ésszerűnek és helyesnek tartott intézkedéseit és azok mértékét meghatározza, hogy megfelelő tartalékokkal rendelkezünk vagy sem. A többi kötöttség, a vállalati önállóság nem kívánatos korlátozása lassítja a pozitívumok kibontakozását, amelyektől gazdasági helyzetünk, és ezen belül fizetési mérlegünk javulását remélhetjük. A tartalékok különböző fajtái (anyagok, fogyasztási cikkek, devizakészletek) megszerzéséhez tehát nagy érdekeink fűződnek.

Számunkra a legkívánatosabb az lenne, ha e tartalékokat a szocialista országoktól, elsősorban a Szovjetuniótól tudnánk megszerezni. Amikor ilyen természetű segítségre gondolunk, figyelembe kell vennünk azt, hogy a Szovjetunió a múlt év folyamán az 1965. évi 25 millió rubeles hitellejrárat, valamint az 1966-70-es években esedékessé váló 250 millió rubel összegű adósság prolongálásával már eddig is nagyarányú segítséget nyújtott. A többi szocialista ország részéről jelentős segítségre nem számíthatunk.

Mégis elképzelhetőnek tartjuk, hogy az új gazdaságirányítási rendszerre történő áttéréssel kapcsolatban, az importigények várható megnövekedésének részbeni fedezetére, anyagokban, fogyasztási cikkekben rövid- esetleg középlejratú hitelt kapjunk a Szovjetuniótól, esetleg más szocialista országoktól, ha másképpen nem például előszállítások formájában.

A számunkra legérzékenyebb területen, a konvertibilis valutákban nyújtandó közép- vagy hosszúlejratú hitelek területén az elmúlt év tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy reményeink nemigen lehetnek. Arra kell tehát számítani, hogy a konvertibilis valutatartalékokat a szocialista országoktól a szükséges mértékben nem tudjuk biztosítani.

A kapitalista piacon adódó ilyen lehetőségekkel eddig konkrétan nem foglalkoztunk. A vázolt helyzet azonban indokoltá és aktuálissá teszi a kérdéssel való foglalkozást.

A fejlett nyugat-európai országokban a szokásos piaci műveletek útján (kötvénykibocsátás) közép- vagy hosszúlejratú finánc-jellegű konvertibilis devizahitelt jelenleg nem tudunk szerezni. Mint pénzpiac számításba jöhetne még az USA, ahol azonban az ilyen hiteleket politikai feltételekhez kötik.

Reálisabb lehetőséget látunk viszont arra, hogy a legjelentősebb tőkés nemzetközi pénzügyi szervezeteknél, az IMF-nél és a Világbanknál, a számunkra szükséges hiteleket részben vagy egészben megszerezzük.

Az említett nemzetközi szervezetekkel való kapcsolat felvétele azonban több fontos politikai kérdés eldöntését is szükségessé teszi. Ezen feljegyzés elkészítésénél abból indultunk ki, hogy egy ilyen belépés politikai szempontból lehetségesnek látszik.

E szervezetekkel való tárgyalások, egy esetleges belépés előkészítése hosszabb időt igényel, amit célkitűzéseinknél figyelembe kell venni.

A belépés célja megfelelő összegű és feltételű hitel szerzése. Számítanunk kell azonban arra, hogy belépésünkkel egyidejűleg szóbeli megállapodáson túlmenően írásbeli biztosítékot nem kapunk arra, hogy későbbi időpontban megfelelő hitellehetőséget bocsátanak rendelkezésünkre. Ezért különösen fontos annak megítélése, mennyire fognak megvalósulni az ilyen jellegű ígéretek.

Elvileg ugyanis fennáll az a veszély, hogy a belépés után várakozásaink csak részben teljesülnek. Eddigi információink azt látszanak igazolni, hogy az IMF vezetői által a tőkés országoknak és Jugoszláviának tett szóbeli ígéretek a gyakorlatban realizálódtak.

Azok a tapasztalatok, amelyeket az egyetlen velünk jelenleg kapcsolatban álló tőkés nemzetközi pénzügyi szervezettel, a baseli Nemzetközi Fizetések Bankjával (BIS) szereztünk, ugyancsak kedvezőek. A BIS-szel kapcsolatban ezen túlmenően olyan tapasztalatunk is van, hogy számunkra kritikus időben (például az ellenforradalom után), amikor egyes tőkés országok részéről diszkriminatív intézkedések láttak napvilágot, a BIS az MNB-vel szemben messzemenő korrektséget tanúsított.

Az a kockázat, hogy az IMF-be és a Világbankba való belépés után a várt hitelek elmaradnak, vagy nem a kilátásba helyezett mértékben valósulnak meg, lényegesen kisebb lenne abban az esetben, ha a jelenleg Jugoszlávia kivételével kívül álló szocialista országok közül elsőként vagy az első között lépünk be. Ebben az esetben ugyanis az IMF fokozott jelentőséget tulajdonítana a Magyarországnak tett ígéretek pontos megtartásának abban a reményben, hogy ez a többi szocialista országot kedvezően fogja befolyásolni.

Amennyiben olyan döntés születik, hogy az IMF-be és a Világbankba történő belépésnek politikai szempontból akadálya nincs, akkor ki kell dolgozni azt a taktikát, amellyel a nemzetközi helyzetben legalkalmasabbnak látszó, de nem túl távoli időben a kezdeményezést megtehetjük.

A kapcsolatok felvételénél azt tartjuk alapvetőnek, hogy az első kezdeményezéseknek nem hivatalos formában, meglévő személyi kapcsolatok útján kell megtörténniük. Elsősorban olyan személyekkel kellene kapcsolatot keresni, akik részéről ilyen jellegű kezdeményezések irányunkban már történtek.

A kapcsolatok felvételére több lehetőséget látunk:

- A Külügyminisztérium azon külképviselői útján, amelyeknél ilyen természetű közeledési kísérletek már voltak (pl. washingtoni követség).
- Különböző nemzetközi szervezeteknél, vagy konferenciákon működő magyar képviselők személyi kapcsolatainkon keresztül (pl. New-York-i ENSZ-misszió, EGB ülésen résztvevő delegáció).
- Felhasználva a magyar bankvezetőknek a BIS-ben és más érintkezési felületeken a nyugati bankvezetőkkel, elsősorban azokkal, akiknek részéről ilyen felvételek már történtek (pl. a Finn és Svéd Nemzeti Bankok elnökei, a Bank of England alelnöke, stb.), fennálló személyes kapcsolatait.

A Külügyminisztérium véleménye szerint meg kellene kísérelni a KGST-országokkal való egyeztetést, de legalább a Szovjetunióval előzetesen a kérdést egyeztetni kell.

A magunk részéről nem tartjuk helyesnek és szükségesnek a KGST-országokkal való egyeztetést, mert az az egész elgondolás végrehajtását elnyújtaná és veszélyeztetné, és csak a Szovjetunióval történő előzetes konzultációt tartjuk megfontolandónak.

Nemzetközi Monetáris Alap

a. A Nemzetközi Monetáris Alap, amely mint az ENSZ szakosított intézménye 1946-ban kezdte meg tevékenységét, 103 tagjával a tőkés világ legátfogóbb jellegű valutáris intézménye.

Az 1944. évi Bretton-Woods-i értekezleten, amelyen elhatározták az IMF és a vele szoros kapcsolatban álló Világbank létrehozását, a Szovjetunió is képviselve volt; az alapszabályok kidolgozásában részt vett, de az egyezményt nem ratifikálta. Lengyelország, Csehszlovákia és Kuba az alapító tagok közé tartoztak, később azonban kiléptek. Az ugyancsak alapító tagként szereplő Jugoszlávia viszont ma is tagja az Alapnak és a Világbanknak.

Az IMF fő feladata az alapszabályok szerint, hogy a multilaterális fizetési rendszer és rögzített paritások biztosítása mellett elősegítse a világkereskedelem zökkenőmentes növekedését és az egyes nemzetgazdaságok minél magasabb foglalkoztatottságának elérését. E célkitűzések megvalósítása érdekében, az IMF támogatja a tagországoknak a devizakorlátozások leépítésére irányuló törekvéseit és öröködi afölött, hogy a nemzetközi pénzügyi kapcsolatok terén a Bretton-Woods-i egyezményben lefektetett játékszabályokat betartsák.

b. Az IMF tevékenységét az alapszabály alábbi fő rendelkezései határozzák meg:

Az IMF-nél fennálló hitellehetőségek nagyságát a minden tag részére megállapított kvóta határozza meg. Valamennyi tagország együttes kvótája ez idő szerint közel 16 milliárd dollár, amely - többek között - a következőképpen oszlik meg:

Néhány ország IMF kvótája
(millió dollárban)

Vezető tőkés országok

USA	4125,0	NSZK	787,5
Anglia	1950,0	Olaszország	500,0
Franciaország	787,5	Japán	500,0

Kisebbségi tőkés és fejlődő országok, Jugoszlávia

Ausztria	75	Portugália	60
Chile	100	Spanyolország	150
Dánia	130	Svédország	150
Finnország	57	Törökország	86
Görögország	60	EAK	120
Izrael	50	Jugoszlávia	120
Norvégia	100		

Az IMF pénzügyi forrásainak erősítése céljából 1965-ben elhatározták, hogy a kvótákat általában 25%-kal, egyes országok esetében ennél nagyobb mértékben is emelik. A kvóták együttes összege így 16 milliárd \$-ról, 21 milliárdra növekszik. A felemelt kvóták feltehetően 1966. március vége előtt lépnek életbe.

A kvóták emelése után az európai országok (Anglia nélkül) kvótája együttvéve 242 millió \$-ral meg fogja haladni az USA-ét, amely eddig 229 millióval felülmúlta Európáé együttes kvótáját. Ebben a fordulatban megnyilvánul az európai tőkés országok térhódítása az USA rovására, bár az USA továbbra is nagy befolyással rendelkezik az IMF-ben.

A tagállamok hozzájárulási összege azok kvótájával egyenlő. A hozzájárulás részben arányban, részben a tagállam valutájában fizetendő. Az arányban teljesítendő hozzájárulás - az arany-tranche - rendszerint a kvóta 25%-ának felel meg.

A kvótának az arany-befizetésen felüli részét (tehát rendszerint a kvóta 75%-át) a belépő ország saját valutájában írja jóvá az IMF-nek. Az IMF rendszerint csak a konvertibilis valutában eszközölt hozzájárulást használja fel hitelnyújtási célokra.

Az Alap eszközeinek igénybevétele oly módon történik, hogy a hitelt felvevő ország megveszi a kívánt devizaösszeget saját valutája ellenében. A hitel-igénybevétel a szükséglet felmerülésekor kötött megállapodás, vagy pedig ún. készenléti megállapodás (stand-by credit) alapján történhet. A készenléti hitel-megállapodások, amelyeknek érvényessége általában egy év, de meghosszabbítható, biztonságot nyújtanak a tagország számára, hogy adott esetben, minden további tárgyalás nélkül, gyakorlatilag automatikusan rendelkezhet a hitel összege felett. A legtöbb hitelfolyósítás az utóbbi években készenléti hitelek keretében történt.

A kvóta „arany-tranche”-ja - 25% - általában minden formalitás nélkül az adós ország valutájának befizetése ellenében igénybe vehető. Az ezen felüli hitel-igénybevétel tekintetében meghatározott korlátozások állnak fenn az eladósodás ütemére és globális összegére vonatkozóan.

A jutalékok és kamatköltségek általában arányban fizetendők. Az átlagos effektív kamatköltség a kvóta igénybevételétől és a hitel tartamától függően 2-3 ½% között mozog.

A tagságból folyó pénzügyi előnyökkel szemben állnak az elvállalandó különböző kötelezettségek. A tagok kötelezettségei lényegében a következő területeken jelentkeznek:

1. a valutaparitás eredeti megállapításának és későbbi módosításának feltételei,
2. a nemzetközi fizetési forgalomban alkalmazható korlátozások és
3. a fizetési mérleg adatokra és egyéb mutatókra vonatkozó közlés tekintetében.

Ezen kívül az Alap és képviselői számára a nemzetközi szervezetek esetében szokásos előjogokat és mentességeket kell biztosítani.

ad 1. Az Alap megkívánja, hogy a paritás szintje ne szolgáljon indokolatlan előnyök szerzésére a nemzetközi versenyben. Az Alap ezen kívül egységes árfolyam létrehozására törekszik.

A tagok kötelesek a paritás-módosításokat illetően az Alappal konzultálni. 10%-nál nagyobb változtatások esetén az Alap kifogást emelhet. Az Alap nem emelhet azonban kifogást valamely javaslatba hozott változtatás ellen a javaslatot tevő tagállam belső társadalmi vagy politikai magatartása miatt.

Az IMF alapszabálya olyan rendelkezést tartalmaz, amely szerint valamely tag az Alap hozzájárulása nélkül is módosíthatja valutaparitását, amennyiben ez nem befolyásolja a tagországok nemzetközi tranzakcióit.

ad 2. A nemzetközi fizetési forgalom terén az Alap célkitűzése hozzájárulni ahhoz, hogy tagjai között a folyó műveletek rendezése multilaterális fizetési rendszer keretében történhessen és hogy meg lehessen szüntetni a világkereskedelem fejlődését gátló devizakorlátozásokat. A tagoknak azonban jogában áll, hogy egy átmeneti időszakban a folyó fizetések tekintetében fenntartsák az általuk szükségesnek vélt devizális korlátozásokat. Több alapító tag még ma is alkalmaz ilyen jellegű rendelkezéseket és csak a konvertibilis valutával rendelkező, pénzügyileg legerősebb országok mondtak le eddig a folyó nemzetközi ügyletekkel kapcsolatos fizetések és átutalások korlátozásáról.

ad 3. A belépési feltételek között szerepel az Alap által követelt adatközlési kötelezettség is. Az Alap által kérhető felvilágosítás kiterjed a külkereskedelmi forgalom és a nemzetközi fizetési mérleg alakulására, valamint a valutáris tartalékhelyzetre. A tag ezen kívül köteles az Alapot a nemzeti jövedelem, az áralakulás, az aranytermelés, a nemzetközi aranyforgalom, a clearing-megállapodások egyenlege és a devizagazdálkodási korlátozások tekintetében tájékoztatni. A tájékoztatások bekérésénél az IMF-nek az alapszabály értelmében figyelembe kell vennie, hogy az egyes tagállamok nem egyenlő mértékben képesek a kívánt adatokat rendelkezésre bocsátani. A tagállamok nem kötelesek ezenkívül olyan részletes adatok közlésére sem, amelyek felfednék egyes egyének, vagy testületek üzletvitelét.

1. Az IMF hitelnyújtási tevékenységét a következő adatok jelzik:

Az Alap megalakulása óta a tagok összesen közel 11,4 milliárd dollár hitelt vettek igénybe. Ebből kb. 8 milliárd a fejlett tőkés országokra és 3,4 milliárd dollár a fejlődő országokra esett. A visszafizetések figyelembevétele után 1965. őszén a tagok együttes nettó hiteltartozása az IMF-fel szemben kb. 4,4 milliárd dollárt tett ki. Az IMF kintlévőségei között a fejlődő országok 1,4 milliárd dollárral szerepeltek, míg mintegy 3 milliárd dollár a fejlett tőkés országok részesedését képviselte.

1964-ben és 1965-ben - különösen a kulcsvalutájú országok kedvezőtlen fizetési mérleghelyzete következtében - a tagok igen nagymértékben vették igénybe az Alap eszközeit. 1964-ben 1950 millió dollár hitelt vettek fel, 1965-ben pedig a hitel globális összege már az őszi hónapokban meghaladta a 2,3 milliárdot. Ez utóbbi összegből a fejlődő országok 471 millió dollárt kaptak az elmúlt év első 10 hónapjában.

Az IMF készenléti hiteleinek 1965. szeptember végi együttes összege - mely hitelek 19 fejlődő ország és Jugoszlávia viszonylatában álltak fenn - 723,1 millió dollár volt, amelyből 319,5 millió még nem vettek igénybe. Jugoszlávia a neki 1965. júliusában nyújtott 80 millió dolláros keretből addig már 50 milliót felhasznált.

2. Magyarország érdekeltsége egy esetleges IMF-tagságban, és az elvállalandó kötelezettségekkel kapcsolatos problémák a következőkben foglalhatók össze:

A) Kötelezettségek:

1. Az alapnak az a kívánsága, hogy tagjai egységes és reális szintű devizaárfolyammal rendelkezzenek, perspektivikus célkitűzésnek tekintendő, amelyet a tagországok csak fokozatosan, több év alatt kötelesek megvalósítani.

Az árfolyamra vonatkozóan egyelőre elegendő volna az Alappal szemben kijelenteni, hogy a magyar koncepció szerint is mint távlati cél kívánatos az egységes árfolyam létrehozása. Az általunk elképzelt kétszintű árfolyamrendszer az Alap már csak azért sem kifogásolná, mert számos tag csak fokozatosan tudta leépíteni a többes árfolyamok rendszerét, sőt egyesek még ma is alkalmazzák.

2. Az alap a kontingens-rendszer fokozatos leépítésére és végső célként a külkereskedelmi forgalom liberalizálására törekszik.

A tapasztalatok szerint azonban az Alap itt sem lép fel a hirtelen változás követelményével, hanem megelégszik a külkereskedelmi forgalom kötöttségeinek fokozatos enyhítésével. Ilyen irányú fejlődés nem ellentétes a mi elképzeléseinkkel és egybe esik az új mechanizmus keretében például az anyagimport terén tervezett szabadabb gazdálkodással.

3. Az alapnak az a további célkitűzése, hogy a tagországok egymásközi forgalmában a vámtarifa legyen az egyik legfontosabb külkereskedelmi-politikai eszköz, ugyancsak nem idegen a magyar elképzelésektől és logikusan következik a 2) pontban a kontingens-rendszerre vonatkozóan kifejtettekből.

Az általunk elvállalandó kötelezettségek számottevő része így olyan jellegű, hogy amúgy is az új mechanizmus célkitűzései között szerepel, tehát áldozatvállalást nem jelentene.

Ami az egyéb jellegű kötelezettségvállalásokat illeti, a helyzetet a következőképpen ítéljük meg:

Az adatközlési kötelezettségre vonatkozóan megjegyezzük, hogy az Alap által kérhető adatok jelentős részét már most is nyilvánosságra hozzuk (így pl. a nemzeti jövedelemre, az árszínvonalra és külkereskedelmi fogalomra vonatkozó számokat, továbbá a magyar devizagazdálkodási korlátozásokkal kapcsolatos tájékoztatást, valamint a hivatalos árfolyamjegyzéseket), részben pedig olyan jellegű, hogy a tájékoztatást különösebb aggály nélkül meg lehet adni (pl. magyar aranytermelés, aranykivitel és bevétel, a clearing-megállapodások egyenlege).

Problémát jelent viszont a fizetési mérlegre és valutáris tartaléka vonatkozóan fennálló információs kötelezettség. Bár tapasztalt nyugati közgazdászok a jelenleg Magyarországot általánosan statisztikák és tőkés források (külkereskedelmi adatok, bankkimutatások, stb.) alapján - noha némi késéssel és csak nagyon nagy hibahatárok között - következtetni tudnak a magyar fizetési helyzet irányzatára, mégis ennek a kérdésnek egészen különös figyelmet kell szentelni, ha az IMF-fel való kapcsolat kérdése felvetődik.

Információink szerint az IMF azokra az adatokra támaszkodik, melyeket a tagország központi bankja és statisztikai hivatala bocsát rendelkezésére.

Miljanic, a Jugoszláv Központi Bank kormányzója, 1965. októberében Budapesten tett látogatása során megjegyezte, hogy az adatközlési kötelezettség Jugoszlávia számára eddig nehézséget nem jelentett. Miljanic elvtárs tájékoztatása szerint eddig az általunk adott adatok ellenőrzésére nem került sor. Ilyen jogra egyébként az IMF alapszabályai nem tartalmaznak utalást.

Az említett feltételek mellett lehetségesnek tartjuk, hogy olyan metodikát kidolgozzunk, amelynek alkalmazásával megfelelő - az IMF számára elfogadható és devizahelyzetünk külföldi megítélését nem rontó - tájékoztatást tudunk nyújtani az IMF-nek nemzetközi fizetési mérleg helyzetünkről.

A szocialista országok KGST-beli különleges kapcsolatainak tudomásulvételénél az Alap számára a Közös Piac és az EFTA szolgálhatna precedensül. Rá kell mutatnunk arra, hogy az IMF és köztünk felmerülő problémák egészen újszerű feladatot jelentenek, tekintettel arra, hogy - a külön elbírálás alá eső Jugoszláviától eltérően - még nem került sor az Alap és egy szocialista ország közötti tagfelvételi tárgyalásokra.

B) Hitellehetőségek:

Ha kiindulunk abból, hogy Magyarország kvótája kb. 100 millió dolláros szinten kerülne megállapításra, ez azt jelentené, hogy a kvótával azonos nagyságú hozzájárulás címén 25 millió dollárt aranyban (kedvezményes feltételek esetén ennél kevesebbet) és 75 millió dollárt (vagy esetleg ennél többet, ha az arányhányad 25%-nál kisebb volna) forintban kellene befizetnünk. Ez utóbbi befizetéssel kapcsolatban tehát devizateher nem jelentkeznék [!].

100 millió dolláros kvóta esetén összesen 125 millió dollárt vehetnénk igénybe, amiből azonban csak 100 millió dollár képezne új eszközt. Megvizsgálva azt a kérdést, milyen határig lehetne ezt a keretet az első években reálisan igénybe venni, rá kell mutatni arra, hogy az egyenként felvehető hitelek nagysága, az IMF-fel [szemben] való eladósodás üteme és a tagországok globális hiteltartozása tekintetében a gyakorlatban az alapszabálynál kedvezőbb feltételek figyelhetők meg. Az Alap eszközeinek fokozott igénybevételére számos esetben gazdasági-valutáris reformokkal kapcsolatban került sor. Jugoszlávia például, amely az 1965. évi nyári reform beindításáig kvótájának csupán felét (60 millió \$) vette igénybe, 1965. júliusában 80 millió dollár készenléti hitelt is kapott az IMF-től.

Bár természetesen arról nem lehet szó, hogy az IMF-keretet rövid időn belül teljes mértékben ki lehessen használni, valószínűsíthető, hogy hitelfelvételi lehetőségeink eléggé kedvezőek lennének.

Érdeklünkben állana az új mechanizmus és az IMF kérdését összekapcsolni, mert ily módon - a tárgyalások sikeres kimenetele esetén - nemcsak normális hitelre tarthatnánk igényt, (ez az első években 100 millió dolláros kvóta mellett, megítélésünk szerint, kb. 50 millió dollár lenne), hanem megnyílnék [!] a gazdasági reform céljaira kapható külön hitel lehetősége is, amelyet körülbelül ugyanakkorára becsülünk, mint a rendes hitellehetőséget.

Az IMF-től felvehető kb. 100 millió dolláros hitel révén rövidlejáratú tőkés tartozásaink számottevő részét középlejáratúra konvertálhatnánk, ami valutáris téren nagyobb mozgási szabadságot biztosítana számunkra és enyhítené devizahelyzetünk veszélyes labilitását.

Ha feltételezzük, hogy Magyarország az első években összesen kb. 100 millió dollár hitelhez jutna, akkor ennek átlagos évi kamatköltsége - pl. 4 éves időtartamra - maximum 3,5% lenne, ami 2-2,5%-kal alacsonyabb a nyugati tőkepiacon jelenleg hasonló összegű és futamidejű kölcsön után fizetendő kamatnál, úgy, hogy a kamatmegtakarítás 100 millió dollár hitel esetén évi 2 millió dollár lenne. Hangsúlyozzuk azonban, hogy jelenleg számunkra a tőkés pénzpiacokon említésre méltó középlejáratú fináncitel felvételének lehetősége nem áll fenn.

Összegezve:

Az IMF alapszabályának és nemzetközi gyakorlatának tanulmányozása alapján úgy látjuk, hogy abban nincsenek olyan jellegű megkötések, amelyek számunkra elfogadhatatlanná lennének, ugyanakkor az IMF-tagság jelentős gazdasági előnyöket eredményezhet. Ezért pénzügyi szempontból a tájékoztató jellegű kapcsolat-felvételt javasoljuk.

Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank

a. A Bank - az Alaphoz hasonlóan - az ENSZ szakosított intézményeihez tartozik. Székhelye Washington, tagjainak száma 103. Köztük - mint egyetlen szocialista ország - Jugoszlávia is (a Bank alapítása óta) helyet foglal. A Bank tagja csak olyan ország lehet, amely az Alapnak is tagja.

A Bank 1946-ban azzal a feladattal alakult, hogy a háborús károk helyreállítását, valamint a fejlődő országok gazdasági növekedését elősegítse. Az előbbi feladat befejezése után, ez idő szerint a Bank egyik fő profilja - a fejlődő országok investíciós szükségleteinek finanszírozásában való részvétel mellett, amely változatlanul az IBRD fő feladatát képezi - gazdaságilag fejlett országok részére történő, hosszulejáratú hitelnyújtás.

b. A „Világbank” néven ismert intézet tevékenységéről az Alapszabályban foglalt rendelkezések és az ezekre vonatkozó kommentárok szerint a következők állapíthatók meg:

A részvénytőke, amely jelenleg 21,6 milliárd \$, 2% erejéig aranyban vagy US \$-ban került befizetésre, további 8% pedig a tagországok valutájában. A részvénytőke többi része (90%) garanciális alap szerepét tölti be.

A Bank, amely kölcsöneit saját alaptőkéjéből, egyéb forrásaiból (tartalékaiból), valamint általa felvett tőkékből folyósítja, elsősorban produktív célokra szolgáló, konkrét projektumokhoz kapcsolódó beruházásokat kíván előmozdítani. Ezekben belül különleges figyelmet fordít olyan beruházások finanszírozására, amelyek a tagállamok termelőerőinek fejlesztése révén elősegítik a nemzetközi kereskedelem tartós természetű, kiegyensúlyozott növekedését és a fizetési mérlegek egyensúlyának fenntartását.

A Bank kölcsönei nem bírnak segély-jelleggel, hanem nyújtásuknál az üzleti szempontok, a befektetés gazdaságossága és hatékonysága, valamint a visszafizetés és a kamatszolgálat biztonsága állnak előtérben.

Ezzel függ össze, hogy a Bank főleg közvetlenül a tagállamok kormányainak folyósítja kölcsöneit, ill. - ha a kölcsönvevő nem maga a tagállam - úgy a tagállamnak vagy alkalmas szervének (jegybank stb.) szavatosságát kéri a tőke visszafizetéséért, valamint a kamatok és a kölcsönt terhelő mindennemű költségek megfizetéséért.

A Bank javára kamatok, egyéb költségek és törlesztések címén eszközrendő fizetések rendszerint a kölcsönadott valutában történnek.

A Bank kölcsönei kizárólag a tagállamok javára használhatók fel.

A Bank nem tehet olyan kikötést, hogy valamely kölcsön hozama meghatározott tagállam vagy tagállamok területén költendő el.

A Bank örködik a felett, hogy a kölcsönök hozamát csak azokra a célokra használják fel, amelyekre nyújtották és csak abban az ütemben, ahogyan a beruházások költségei ténylegesen felmerülnek.

A Bank és annak tisztviselői nem avatkozhatnak a tagállamok politikai ügyeibe, sem pedig nem befolyásolhatják magukat elhatározásaikban az illető tagállam vagy tagállamok politikai jellegétől. Elhatározásaikban csak gazdasági szempontok lehetnek döntőek.

- c. A Bank konkrét tevékenységére vonatkozóan megjegyezzük, hogy működésének 1946. évi megkezdése óta 1965. végéig 9,5 milliárd \$ összegben 77 országnak nyújtott kölcsönt. A hosszúlejáratú kölcsönök futamideje gyakran 25 éves, sőt az utolsó években egyes esetekben 35 évig is terjedt. Utolsó üzleti évében a Világbank 27 tagországnak 38 esetben összesen 1023 millió \$ értékben nyújtott kölcsönt. Ennek felét vasutak, utak, kikötők, valamint olaj- és gázvezetékek építésére fordították. Nagy összeg jutott az energiahálózat fejlesztésére is, míg az ipar, mezőgazdaság, távközlés, nevelésügy és vízgazdálkodás kisebb összegekkel szerepeltek. Az 1965/66. üzleti év első felében (július-december) a Bank 22 kölcsönt nyújtott 565 millió \$ értékben. Mivel a Világbank saját eszközei és a törlesztés címén visszaáramlott összegek már évek óta nem elegendők a nagymérvű hitelvétekezés finanszírozására, a Bank rendszeresen vesz fel tőkét a nemzetközi kötvénypiacokon. Az utolsó adatok szerint a Világbank hosszúlejáratú adóssága meghaladja a 2,7 milliárd \$-t.

Jellemző a Világbank hitelnyújtási tevékenységére, hogy nemcsak a fejlődő országoknak, hanem számos többé-kevésbé fejlett ipari országnak is kölcsönt folyósított.

1965-ig a Bank kölcsöneit - függetlenül attól, hogy a kölcsönvevő fejlett, ill. fejlődő ország volt - egységesen 5,5%-os kamattal mellett folyósította. Az elmúlt évben a Bank - a nemzetközi tőkepiacok emelkedő kamatirányzatára való tekintettel - új kamatpolitikára tért át. A fejlődő országoknak változatlanul a korábbi kamattal mellett bocsátja rendelkezésre a kölcsöneit, míg a gazdaságilag fejlett országoktól a piaci feltételekhez igazodó magasabb kamatot követel.

- d. A Világbank-tagsággal kapcsolatban Magyarországnak a következő kötelezettségeket kellene vállalnia: A Világbank-kölcsönök felvétele érdekében a belépéssel kapcsolatban a részvénnyel szemben mintegy másfélmillió dollár körüli befizetést kellene teljesítenünk konvertibilis devizában és kb. 6 millió dollárnak megfelelő összeget forintban. Ez utóbbi összegnek a Bank által való felhasználása kölcsönnyújtási célokra csak a magyar hatóságok hozzájárulása után válnék lehetségesé.

A Bank kölcsöneinek Magyarország által való igénybevétele előtt szükséges lenne annak kijelentése, hogy hajlandók vagyunk a tőkés országokkal a függő pénzügyi kérdéseket rendezni. Ilyenek lényegében már csak az USA-val, Kanadával és Angliával szemben állnak fenn. (Jugoszlávia is első kölcsönének felvételekor kötelezettséget vállalt a Világbankkal szemben, hogy összes háború előtti adósságait rendezni fogja.) Tekintettel arra, hogy a külföldi tartozások rendezéséről már folytak a tárgyalások, ez a kötelezettségvállalás tulajdonképpen nem jelentene a Világbank-tagsággal szoros kapcsolatban álló új terhet. Az adósságrendezésre irányuló szándékunk bejelentése viszont kedvező hatást gyakorolna a Bretton-Woods-i intézményekkel való esetleges tárgyalásokra.

A tagság előnyei a következőkben mutatkoznának:

Belépése esetén Magyarország a Világbanktól jelentős összegű hosszúlejáratú kölcsönöket tudna igényelni, főleg az ún. infrastruktúra (vasutak, úthálózat, olaj- és gázvezetékek, vízgazdálkodás, stb.) kiépítésére. Ez egymagában is kedvező hatást fejtené ki a magyar népgazdaságra; e mellett, az ilyen célokra korábban előirányzott pénzügyi eszközöket egyéb beruházásokra szabadítaná fel.

Ezeknek a kölcsönöknek azonban nincs többé-kevésbé automatikus jellege, mint pl. az IMF által nyújtott készletlenti hiteleknek. Tekintettel arra, hogy a Világbank kölcsönei konkrét projektumokhoz kapcsolódnak, hosszabb tervekészítési és tárgyalási időszakokkal kell számolni. Így feltehetően nem korábban, mint a tagság második évében volna kilátás az első kölcsönre.

Kellően megalapozott magyar javaslatok mellett több tíz millió dollár nagyságrendű, kb. 20-25 éves kölcsön felvételének lehetősége reálisnak tekinthető, 6% körüli kamattal.

A Világbank által nyújtott hosszúlejáratú kölcsönök tekintetében fennálló lehetőségekre rávilágít, hogy Jugoszlávia, mely részvényjegyzés címén 2,17 millió \$-t fizetett be konvertibilis devizában, a Bank fennállása óta összesen 260,7 millió \$ összegű hitelkeretet kapott, amire a tényleges igénybevétel eddig 163,6 millió volt. Az 1965. szeptember 30-án még Jugoszlávia rendelkezésére álló hitelösszeg 97,1 millió \$ volt. Utoljára Jugoszlávia 1964. végén kapott 70 millió \$ összegű, 5,5%-kal kamatozó és 25 év alatt visszafizetendő (a törlesztés csak 1970-ben kezdődik) kölcsönt a vasúti hálózat modernizálására és javítására.

A Világbank tagság elnyerése esetén lehetőséget kapnánk, hogy részt vehessünk olyan exportüzletekben, amelyek részben vagy egészben Világbank-kölcsönökkel finanszírozott beruházásokkal kapcsolatban adódnak. Ez a lehetőség természetesen még nem biztosítja automatikusan az ilyen üzletek elnyerését, mivel e téren éles nemzetközi verseny uralkodik. A kínálatkozó lehetőségekre a magyar ipar csak abban az esetben tud élni, ha áruirksomorúség, ár, minőség, stb. szempontjából kellőképpen versenyképesek.

Azok közül a fejlődő országok közül, amelyek magyar beruházási javak potenciális bevői, az utóbbi években a következők kaptak Világbank-kölcsönt: Argentína, Brazília, Ceylon, Etiópia, Ghána, India, Izrael, Marokkó, Pakisztán, Szudán, Törökország, EAK és Jugoszlávia.

A közvetlen szállítások mellett a magyar ipar ezen kívül, mint alvállalkozó is részt tudna venni a tőkés országoknak Világbank-kölcsönök útján finanszírozott szállításaiban.

Amennyiben az IMF-be belépünk, célszerűnek látszik, hogy a Világbankkal is vegyük fel a kapcsolatot.

Budapest, 1966. március hó 2.

Jelzet: MOL XIX-A-16-j. 26. doboz. 1966. március 2-i feljegyzés. Géppel írt másolat.

Az MSZMP KB Gazdaságpolitikai Bizottságának javaslata a Politikai Bizottság számára a Nemzetközi Monetáris Alappal és a Világbankkal való kapcsolatfelvételtől - 1967

GAZDASÁGPOLITIKAI BIZOTTSÁG Szigorúan bizalmas! Készült 30 példányban.

ELŐTERJESZTÉS
a Politikai Bizottságnak

a Gazdaságpolitikai Bizottság állásfoglalásáról a Nemzetközi Monetáris Alappal (IMF) és a Világbankkal (IBRD) való kapcsolat felvételéről

A Gazdaságpolitikai Bizottság 1967. február 27-én megtárgyalta a pénzügyminiszter fenti tárgyú előterjesztését és a következőkben foglalt állást: A tőkés adósságállományunk kialakult színvonalára és kedvezőtlen lejáratú összetételére nem kívánatos függő helyzetbe hoz minket a tőkés országok pénzügyi helyzetének változásaitól.

Feszített devizahelyzetünk eredő bizonytalanságok kiküszöböléséhez egyrészt a rövidlejáratú tőkés adósságállomány konszolidálására, másrészt bizonyos - jelenleginél nagyobb - devizatartalékra van szükségünk. Ezek a feltételek (a) tőkés országokkal folyó külkereskedelmi áruforgalmunk zavartalanabb ellátását is segítenék.

Ahhoz, hogy (a) fenti feladatokat optimális gazdasági növekedés mellett megoldhassuk, szükségesnek látszik olyan középlejáratú dollárhitelek felvétele, mellyel egyrészt lökést adnánk a gazdaságosság növelésének, másrészt áthidalnánk a tőkés hitelállomány csökkentésének megkezdéséig terjedő átmeneti időszak valutáris finanszírozásának feladatát. Az ilyen hitelek biztosítása többek között az érintett nemzetközi pénzügyi intézményekkel való kapcsolat felvételével oldható meg.

Magyarországnak az IMF-be való belépése nemcsak gazdaságilag, hanem politikailag is előnyös lehet. Jugoszlávia után mi lennénk az első szocialista ország, amely kapcsolatba lép az IMF-fel és a Világbankkal, amit követhetne más KGST ország esetleges csatlakozása is. Ez erősíthetné azt a kívánatos irányzatot, amely az USA nemzetközi pénzügyi szervezetekben fennálló befolyásának visszaszorítását szolgálná.

Az IMF és a Világbank tagsággal kapcsolatban várható előnyök és az ezzel járó kötelezettségek részletezve a következők:

ELŐNYÖK

1) IMF tagság esetén

- A tagsággal járó azonnali befizetési kötelezettség számításaink szerint mintegy 30 millió dollár, amelyet azonnal 0,5%-os egyszeri költség mellett minden indokolás nélkül igénybe vehetünk. (Az egyes tagországok teljes befizetési kötelezettsége az 1. számú mellékletben.)
- További 30 millió dollár hitelt igényelhetünk (a felhasználás különösebb indokolása nélkül) 3-5 évi lejáratral, 3,5%-os kamat mellett.
- Lehetőségünk van az a. és b. pontban említetteken kívül még mintegy 40-60 millió dollár további hitel felvételére is, megfelelő indokolás mellett (pl. gazdasági reform, fizetési mérleg-nehézségek), ugyancsak 3-5 éves lejáratral, hasonló kamatfeltételekkel.

Számításaink szerint tehát a belépéssel járó egyszeri befizetési költségeken (30 millió dollár) felül közel 80-90 millió dollár középlejáratú finánc hitelhez juthatnánk lényegesen kedvezőbb kamatterhek mellett, mint amennyit most a rövidlejáratú hitelfelvelelek után (6-6,5%) fizetünk. Ezáltal kamatterheink valamelyes csökkentése is elérhetőnek látszik.

2) A Világbank tagság esetén

- A Világbanktól jelentős összegű hosszú lejáratú (15-25 évi) kedvező kamatterhelésű kölcsönöket lehet igényelni úgynevezett infrastruktúrás [!] és közvetlen produktív (ipari és mezőgazdasági) beruházások céljából. Mivel a kölcsönök konkrét projektumokhoz kapcsolódnak, hosszabb tervkészítési és tárgyalási időszakokkal kell számolni. (A Világbank által nyújtott kölcsönök részletezése a 2. sz. mellékletben.)
- A Világbank működési szabályzata kimondja, hogy a Bank kölcsöneinek segítségével megvalósuló beruházásokban szállítóként csak a Bank tagországai vehetnek részt. Eddigi ilyen szállításból ki voltunk zárva. Tagságunk esetén ilyen szállításokban részt vehetünk és ez kedvező feltételeket teremt gépipari exportunk növelése számára, mindenekelőtt (a) fejlődő országokba. Ez részben attól is megkímél bennünket, hogy jelentős kockázattal járó hiteleket nyújtsunk fejlődő országoknak.
  - Az alaptőkéhez a belépés idején egyszeri 30 millió dollár befizetése szükséges. (Mint már említettük, ezt ugyanakkor kamatmentes hitel formájában visszakapnánk.) Vállalkozunk akkor arra is, hogy az alaptőkéhez való hozzájárulásunk címén mintegy 90 millió dollárnak megfelelő forint kötelezettségnek is eleget teszünk. Ez a befizetés csak elvi kötelezettségvállalást jelent, mert az IMF ezt a befizetést olyan arányban veszi igénybe, amennyiben a felhasználás lehetséges. (IMF tisztviselők tartózkodási költségei Magyarországon és hasonló kisebb összegű kiadások.)
  - Az alap megköveteli, hogy tagjai egységes és reális devizaárfolyammal rendelkezzenek. Ebben a vonatkozásban elegendő a kötelezettségvállalás, hogy perspektivikusan ezt közelíteni igyekszünk.
  - Az alap tagjai felé olyan igénnyel lép fel, hogy a többi tagországgal lebonyolódó gazdasági kapcsolatait (külkereskedelmi áruforgalmat) liberalizálja. (Ez tehát nem vonatkozik például Magyarországnak a KGST viszonylatában lebonyolódó forgalmára.) Ebben a vonatkozásban is elegendő e törekvéssel való egyetértés, a költötségek felszámolására hosszabb időszak alatt kerülne sor.
  - Az alapnak további célkitűzése még, hogy a tagországok egymás közötti forgalmában a vám legyen a kereskedelempolitika legfontosabb eszköze. Ez az igény egybeesik saját törekvésünkkel is.
  - Az alap tagjaitól igényli a fizetési mérlegre, valuta- és arany tartalékaira vonatkozó folyamatos információt is.
    - A bank alaptőkéhez való hozzájárulásunk egy részét, mintegy 10 millió dollárt, kellene fizetnünk a belépés alkalmából. Ennek nagy része forintban esedékes és csak kis hányada dollárban. A Világbank rendelkezésére bocsátandó forint csak a magyar hatóságok hozzájárulásával használható fel kölcsönnyújtási célokra.
    - A Világbank megkívánja, hogy tagjai nyilatkozatot tegyenek arra vonatkozóan, hajlandók a többi tagországgal fennálló függő pénzügyi problémáik rendezésére. Mivel a legtöbb országgal függő pénzügyi kérdéseinket már rendeztük, az egy-két országgal még fennálló vitás kérdések rendezése folyamatban van, ez különösebb terhet számunkra nem jelent.
    - A bank hosszú lejáratú kölcsön nyújtása esetén igényt tart arra, hogy a felhasználás területére vonatkozóan részletes műszaki és gazdaságossági tájékoztatást nyújtsunk. Mivel döntően infrastruktúrás [!] beruházásokról van szó, ez különösebb akadályokba nem ütközhet. Pénzügyi szerveink (a Magyar Nemzeti Bank vezetői) felhatalmazás alapján óvatosan magánjellegű tájékozódást folytattak a két nemzetközi pénzügyi szervezet legbefolyásosabb tagjaival az esetleges magyar belépést illetően. Mindenütt kedvező fogadtatásra találtak, így várhatóan ha belépési szándékunkat közöljük, az elfogadásra kerül.

KÖTELEZETTSÉGEK

1) IMF tagság esetén

A velünk szemben támasztott követelmények lényegében egybeesnek az új gazdaságirányítási rendszer célkitűzéseivel. Az adatközlési kötelezettséggel kapcsolatban megjegyezzük, hogy a kért adatok - az arany- és devizakészletekre és a fizetési mérlegre vonatkozó kivételével - vagy rendszeresen publikálásra kerülnek, vagy számunkra nem bírnak jelentőséggel (pl. aranytermelés). A fizetési mérlegre és valutáris tartalékra vonatkozóan fennálló információk kötelezettség tekintetében olyan rendszert kívánunk kidolgozni, amely megfelel az alap követelményeinek, anélkül, hogy külföldi pénzügyi megítélésünket károsan befolyásolná. (A jelenleg is közzétett külkereskedelmi és egyéb statisztikák alapján tapasztalt nyugati közgazdászok, ha némi késéssel is és bizonyos hibahatárok között, de következtetni tudnak a magyar fizetési mérleg helyzetére és irányzatára.)

2) Világbank tagság esetén

A belépés politikai hatására való tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság szükségesnek tartja kormány szinten konzultáció kezdeményezését a Szovjetunióval. Csak a konzultációt követően történjen állásfoglalás a további lépést illetően. Mivel ismereteink szerint más szocialista országban is felmerült a két nemzetközi intézményhez való csatlakozás gondolata, más szocialista országgal való konzultáció elől se zárkózzunk el, ha ilyen kívánsággal hozzánk fordulnának.

A GPB felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy folytassa tapogatózó értesülésszerzését és esetleg, főosztályvezetői szinten adjon megbízást angol minisztériumi szervekkel való konzultáció lebonyolítására.

A két nemzetközi pénzügyi szervben döntő befolyása az Amerikai Egyesült Államoknak van, amelynek hivatalos szerveivel érdemi tárgyalást csak a Szovjetunióval lefolytatott konzultáció és azt követően a Politikai Bizottság állásfoglalása után folytatnánk.

Határozati javaslat

A Politikai Bizottság tudomásul veszi a Gazdaságpolitikai Bizottság állásfoglalását a nemzetközi pénzügyi szervekkel való állami kapcsolatokról. Szükségesnek tartja, hogy Kormány szinten e kérdésben konzultációt kezdeményezzünk a Szovjetunió kormányával.

Budapest, 1967. március 14.

/Nyers Rezső/

1. sz. melléklet.

A Nemzetközi Monetáris Alap (IMF) minden ország számára alap-tőkehozzájárulást, ún. „kvótát” állapít meg. A kvóta meghatározza a tag hitelfelvételi lehetőségeit, egyben a tagot illető szavazatok számát is döntő mértékben befolyásolja.

Tájékoztatásul közöljük néhány ország kvótáját és szavazatainak arányát:

	Millió \$	Összkvóta	Összes szavazat
		%-ában	
USA	5160	25,01	22,29
Anglia	2440	11,83	10,60

NSZK	1200	5,82	5,27
Franciaország	985	4,77	4,34
India	750	3,63	3,33
Ausztria	175	0,85	0,86
Jugoszlávia	150	0,73	0,75
Finnország	125	0,61	0,64
Görögország	100	0,48	0,54
Portugália	75	0,36	0,43

Az összes kvóta együttes összege valamivel több, mint 20, 6 milliárd dollár.

Fennállása óta az Alap 62 tagországnak 12,8 milliárd dollár összegű közleplejratú kölcsönöket nyújtott. Az 1966 végi kölcsön-kihelyezési állomány 5,1 milliárd dollár volt.

2. sz. melléklet.

A Világbank kölcsön-nyújtási tevékenysége során 1947 és 1966 közepe között 79 állam, illetve terület részére 461 kölcsönt biztosított. Ezek együttes összege csaknem 9,8 milliárd dollár volt. Az 1965-1966. üzleti évben 37 kölcsönt szavazott meg 839,2 millió dollár értékben. E kölcsönökben 11 afrikai, 1 ausztrál-ázsiai, 3 európai (Finnország, Portugália, Spanyolország), 8 ázsiai és közép-keleti, valamint 8 latin-amerikai ország részesült. Egyes államok több kölcsönt is kaptak 1965-1966-ban különböző beruházások céljaira.

A 839, 2 millió dolláros kölcsönöket a következő célokra fordították:

Az 1965-1966-ban megszavazott Világbank-kölcsönök felhasználása
(millió dollárban)

Közlekedés	311,95	Mezőgazdaság	120,70
Energiagazdálkodás	231,50	Nevelésügy	2,75
Ipar	107,50	Vízgazdálkodás	21,30
Távközlés	41,80	Tervezés	1,70

Jugoszlávia eddig 8 kölcsönt kapott a Világbanktól 260,7 millió dollár összegben, amelyből ez ideig 189 milliót tényleg igénybe is vett. A folyósításra került összegből 35 millió dollár esett 1964-re, 37,5 millió 1965-re és 17 millió az elmúlt év első 9 hónapjára. Jugoszlávia részére 1964 végén szavaztak meg 70 millió dollár összegű 5,5%-kal kamatozó és 25 év alatt visszafizetendő (a törlesztés csak 1970-ben kezdődik) kölcsönt a vasúti hálózat modernizálására és javítására. 1967. februárban Jugoszlávia 10 millió USA dollár összegű kölcsönt kapott útépitési célokra. A kölcsön 20 évre szól és 6%-kal kamatozik.

A Politikai Bizottság határozata

[...]

11.) Különfélék

1.) Előterjesztés a Gazdaságpolitikai Bizottság állásfoglalásáról a Nemzetközi Monetáris Alappal (IMF) és a Világbankkal (IBRD) való kapcsolat felvételéről. Gazdaságpolitikai Bizottság javaslata

A Politikai Bizottság tudomásul veszi Gazdaságpolitikai Bizottság állásfoglalását a nemzetközi pénzügyi szervekkel való állami kapcsolatokról.

Szükségesnek tartja, hogy kormány szinten e kérdésben konzultációt kezdeményezzünk a Szovjetunió kormányával.

[...]

Jelzet: MOL M-KS 288. f. 5. cs. 420. ő. e. 1967. március 21. Eredeti gépelt előterjesztés és határozat.

Jelentés magyar bankvezetők londoni látogatásáról - 1966

MAGYAR NEMZETI BANK

Szigorúan titkos!
Készült: 20 példányban.
4. sz. példány

ÖSSZEFOGLALÓ ÚTI JELENTÉS

A Bank of England 1966-ban beiktatott kormányzója ez év júniusában a BIS Közgyűlés során szóban meghívta a Magyar Nemzeti Bank Elnökét, hogy látogasson el megfelelő időpontban Londonba. Ezen meghívás írásos megismétlése után a Bank Elnöke 1966. október 22. és november 2. között Londonban tartózkodott, kíséretében volt Fekete János ügyvezető igazgató, Pulai Miklós igazgató és Czirják Gyula osztályigazgató.

A látogatás módját adott arra is, hogy a legfontosabb angolai pénzügyi intézmények elnökeivel, továbbá a londoni City vezető személyiségeivel a delegáció részben feljújtsa, illetve kiterjessze személyes kapcsolatát, továbbá magas szinten folytasson eszmecsere néhány lényegesebb kérdésről.

A Magyar Nemzeti Bank Elnöke 1963-ban már tett rövidebb látogatást Londonban. Az akkori légkört, különösen a Bank of England részéről, még bizonyos fokú tartózkodás jellemezte, míg a jelenlegi utazás alatt érzékeltették Anglia növekvő érdeklődését a kelet-nyugati kapcsolatok iránt és ezen belül azon törekvésüket, hogy ebben fontosabb szerepet kívánnak játszani.

A Bank of England kormányzója - ez év júniusában történt beiktatása óta - egy ízben tett külföldi utazást (Washingtonban az I.M.F. szeptemberi közgyűlésén). [!] A Magyar Nemzeti Bank Elnöke volt az első bankvezető a szocialista országok részéről, aki a kormányzónál meghívottként látogatást tett. A KGST országok iránt, illetve ezen belül a Magyarországgal szembeni megváltozott légkört és fokozottabb érdeklődést tükrözte a Bank of England-en kívül a meglátogatott más vezető angol pénzügyi intézmények elnökeinek magatartása is. A megbeszélések légköre igen szíves volt, a fogadtatás általában elnöki szinten történt, de a megbeszéléseken, illetve (a) protokolláris rendezvényeken részt vettek helyetteseik és a bankok igazgatósági tagjai is.

A *Bank of England*-del folytatott megbeszélések során értékeltük az angol-magyar gazdasági kapcsolatokat. Ezek alakulását megfelelőnek ítéltük meg, bár természetesen Anglia is, Magyarország is saját exportjának növelésében érdekelt. A Magyar Nemzeti Bank részéről utaltunk arra, hogy az angolai rendelkezések nehezítik a magyar kivitel ésszerű növelését s ezen korlátok természetesen visszahatnak a magyar vásárlások volumenére is.

Mr. O'Brien kormányzó és munkatársai felvetették, hogy a függő pénzügyi kérdések rendezetlensége, pontosabban egy mindkét fél számára elfogadható megállapodás megkötésének elhúzódnása, amit Réti elvtárs legutóbbi levele is alátámaszt, károsan befolyásolhatja az angol hatóságok Magyarországgal szembeni álláspontját, végső fokon pedig lassíthatja az egyébként jól fejlődő angol-magyar gazdasági és pénzügyi kapcsolatok jövőbeni alakulását.

A tárgyalások során eszmecsere folyt a Nemzetközi Monetáris Alap tagsági kérdéseiről is, amelyről külön feljegyzésben számolunk be.

A Magyar Nemzeti Bank Elnöke meghívta Budapestre Mr. O'Brien kormányzót, aki a meghívást elfogadta, a látogatás időpontját a későbbiekben rögzítik.

A vezető angol pénzügyi intézmények elnökeivel, valamint igazgatósági tagjaival folytatott megbeszélések szintén igen kedvező légkörben zajlottak le. Közös jellemzőjük volt a bankkapcsolatok és a magyar üzletek iránti fokozottabb érdeklődés, valamint az információkérés az új gazdasági mechanizmus jellegével kapcsolatban.

Elhangzott a bankok részéről több olyan felvetés is, hogy mikor nyílik lehetőség Magyarországon angol-magyar közös vállalkozások létesítésére.

A megbeszélések témái közül külön megemlíthetők az alábbiak:

A *Lazard Brothers* pénzintézet, amely legutóbbi két nagy angliai vásárlásunkat finanszírozta, hangsúlyozott érdeklődést tanúsított a legmodernebb, Rolls Royce VC-10 utasszállító repülőgépek Magyarországra történő exportjában. Felajánlották, hogy vásárlás esetén 8-10 éves hitel biztosítanak. Egyben vállalták, hogy önállóan, vagy esetleg a Bank of England-dal együtt interveniálnak az Angol Kereskedelmi Minisztériumnál, hogy a közelgő magyar-angol kereskedelmi tárgyalásokon az angol kereskedelmi delegáció a magyar export-kontingenseknél rugalmasabb magatartást tanúsítson. (A Lazard Brothers pénzintézet a vezető angol iparágak finanszírozó bankja, tulajdonosai és igazgatósága a City legbefolyásosabb tagjaiból áll.)

Az „Öt nagy” bank közül - ezek a City legnagyobb bankjai - különösen a *Midland Bank* és a *Westminster Bank* kívánja leginkább fokozni magyar üzleti kapcsolatait. (Ez megnyilvánul az általuk biztosított finanszírozási lehetőségek bővülésében is.)

A *Bank of London and South America* pénzintézet, amely az úgynevezett Euro-dollár piac vezető bankja, javasolta, hogy az MNB nyisson fiókot vagy állítson fel képviselői irodát Londonban, mivel megítélésük szerint a magyar pénzügyi műveletek elismert színvonalá miatt ezt a Cityben kedvezően fogadják.

Külön kiemelő a *Moscow Narodny Bank* részéről megnyilvánuló szívélyesség. A szovjet bankvezetők elvtársi légkörben nyomatékosan kifejezésre juttatták melegebb viszonyukat kapcsolataink terén. Úgy értékelhető, részükről lehetőségeik korlátain belül ösztön és egyértelműen kívánják az együttműködést.

A *Moscow Narodny Bank*-nál olyan információt kaptunk, hogy Douboonossov elvtárs, a Bank elnöke, ez év végén, jövő év elején visszatér Moszkvába (ottani beosztásáról még nincs döntés) és utóda előreláthatólag Noszko elvtárs, a Goszbank ügyvezetésének tagja lesz.

Budapest, 1966. november 8.

Jelzet: MOL XIX-A-16-j 26. doboz. Géppel írt másolat.

A párizsi magyar nagykövetség jelentése a nemzetközi pénzügyi rendszer reformjáról - 1967

Szigorúan titkos! Készült: 9 példányban Kapják:

1. Fock Jenő et.
2. Nyers Rezső et.
3. Timár Mátyás et.
4. Párdi Imre et.
5. Vályi Péter et.
6. Bíró József et.
7. Bálint József et.
8. László Andor et.
9. aktában

MÁSOLAT

a párizsi nagykövetség 1967. október 23-án kelt jelentéséről

Tárgy: A nemzetközi pénzügyi rendszer reformja

Daniel Deguen a francia Pénzügyminisztérium Nemzetközi Ügyek Aligazgatóságának vezetője az alábbi nem hivatalos jellegű elgondolást fejtette ki amellel, hogy Magyarország és általában az európai szocialista országok vegyenek részt a nagy nemzetközi pénzügyi szervek (FMI és BIRD [!]) munkájában:

1. A Közös Piac országainak pénzügyi ereje - bármennyire is megnőtt az utolsó években - kevés ahhoz, hogy a nemzetközi pénzügyi rendszerben uralkodó angolszász hegemóniát ellensúlyozza. Ehhez szükség lenne a szocialista országok pénzügyi szövetségére.
2. A szocialista országoknak is érdekük az angolszász hegemónia megszüntetése.
3. Az FMI és a BIRD [!] szeptember 25. és 29. közötti Rio de Janeiróban tartott 21. évi ülésén erőviszony eltolódás következett be az USA-Anglia és a „Tizek” csoportjához tartozó többi ország között, az utóbbiak javára.

A francia főtisztviselő szerint a konferencia határozatai, amelyek értelmében az FMI [!] igazgatósága 1968. március 31-ig, tervezeteket készít egyrészt a különleges lehvási jog új mechanizmusáról, másrészt az FMI [!] egyes munkamódszereinek és gyakorlatának reformjáról, hosszú belső vitának a végét jelentik a „Tizek” együttműködésében. A szocialista országok korábbi jelenléte zavarta volna a „Tizek” erőpróbáját. Az új határozatok után a szocialista országok jelenléte nem lenne már zavaró tényező.

4. Az FMI [!] reformja megkezdődik. A szocialista országoknak érdekük, hogy a reformok kidolgozásában részt vegyenek és a maguk akarata szerint is alakíthassák a világ jövő pénzügyi szervezetét, amelyben a kelet-nyugati közeledés és a nemzetközi gazdasági élet integrációjának logikája miatt előbb-utóbb mindenképpen részt kell venniük. (Az FMI [sic!] a világ leguniverzálisabb nemzetközi kormányközi szervezete. 107 tagállama van.)
5. A francia értékelés szerint megszűnt több zavaró tényező, amely eddig, elsősorban politikai okok miatt, a szocialista országokat távol tartotta az FMI-től [!]. A belső gazdasági helyzetéről a kölcsönfelvétel esetére megkívánt adatszolgáltatás ma már nem zavarja a szocialista kormányokat, hiszen nyilvános statisztikai adatszolgáltatásuk teljesnek tekinthető. Lehet változtatni, éppen a megkezdődő reform kapcsán az ún. súlyozott szavazási rendszeren, amely ez ideig több szavazatot adott a gazdag és kevesebbet a szegény országoknak. Megemlítette, hogy a gyakorlatban ez eddig nem volt zavaró tényező, mivel a közgyűlési határozatokat mindig egyhangú szavazással hozták. Egyébként is mindenféle átmeneti és különleges rendezések is elképzelhetőek a szocialista országok és az FMI [!] kapcsolatában.
6. 1. Az FMI-ben [!] való részvétel, végül, lehetővé tenné a nagy gazdaságfejlesztési célokat maguk elé tűző szocialista országoknak, hogy beruházásaikhoz olyan nemzetközi pénzügyi eszközökhöz és biztonsághoz jussanak, amelyeket jelenleg bilaterális alapon nem kapnak meg a kapitalista világban, strukturális és más akadályok miatt. Ez megoldható - a francia főtisztviselő szerint a Bíró miniszter elvtárs által tárgyalta - pénzügyi típusú problémákat.

Megkérdeztük Deguen igazgatót, olyan véleményt mondott-e, amely a francia Pénzügyminisztérium állásfoglalását is tükrözi, s erről tájékoztathatjuk-e az illetékes magyar szerveket. Kis habozás után igennel válaszolt, hozzátéve, hogy közléseit tekintjük emellett nem hivatalos jellegűnek.

Tekintettel arra, hogy a francia pénzügyi tisztviselő közlései olyan elemeket is tartalmazhatnak, amelyeket hazai szerveink eddig nem értékelték, jelentésüket szükségesnek látom. Jelezni kívánom még, hogy Deguen szerint a Szovjetunió illetékes szervei nagyvonalakban ismerik a fent leírt francia álláspontot.

Valkó Márton s.k.
nagykövet

Jelzet: MOL XIX-A-16-f. 57. doboz. Géppel írt másolat.

Feljegyzés Fekete János amerikai útjáról

SZIGORÚAN TITKOS!

Ajtai Miklós elvtársnak,
az Országos Tervhivatal elnöke

B u d a p e s t

Kedves Ajtai Elvtárs!

Mellékelten küldöm Fekete János elvtárs amerikai útjáról készült feljegyzést.

A magam részéről javasolom Whittome úr, az IMF európai igazgatójának meghívását. A meghívást Fekete elvtárs írta meg azzal, hogy Ő és a bank elnöke szívesen látják Whittome urat magánlátogatásra Magyarországon. Ez bennünket még semmire nem kötelez, viszont előkészíthetné az IMF-el kapcsolatos döntéseket.

Budapest, 1967. január hó 10.

Eltvársi üdvözléssel:
/Tímár Mátyás/

Megküldve:

Fock Jenő
Apró Antal
Nyers Rezső
Párdi Imre elvtársaknak

***

MAGYAR NEMZETI BANK

Szigorúan titkos!
Készült: 20 példányban.
8. sz. példány

F e l j e g y z é s

I.

A nemzetközi Valutáris [!] Alapnál tett látogatás

Itthoni hozzájárulás alapján washingtoni tartózkodásom alatt felkerestem Joseph Gold urat, az IMF vezető jogtanácsosát, akivel 1966. júniusában, Baselben hosszabb beszélgetést folytattunk az IMF szerepéről és a szocialista országok esetleges közeledéséről az IMF-hez.

Gold rendkívül szívélyesen fogadott és felajánlotta segítségét, amennyiben bármilyen, az IMF-el kapcsolatos felvilágosításra lenne szükség. Goldnak elmondottam, hogy én a magam részéről az utóbbi időben foglalkoztam az IMF szervezétével, tevékenységével és első benyomásaim szerint különös akadályát nem látnám annak, hogy egy szocialista ország, esetleg Magyarország csatlakozzon az IMF-hez. Ez azonban egyéni véleményem és addig nem is tudok az illetékes, döntésre hivatott szervek felé javaslatot tenni a kérdés tanulmányozására, amíg saját magam nem győződöm meg egy ilyen lehetőség realizálásáról. A kérdésem tehát ő hozzá az, hogy a Monetáris Alap adminisztrációja, tehát az Alap vezérigazgatója és ügyvezetősége milyen álláspontot foglalna el az ő véleménye szerint e kérdéssel kapcsolatban. Külön megkértem még Goldot, hogy miután az érdeklődésem személyes jellegű, szeretném, ha a beszélgetés nem kerülne ki az IMF-en kívülre, mert sajnos tapasztalataink szerint a sajtóban gyakran jelennek meg olyan idő előtti hírek egyes országok közeledéséről, amelyek - véleményem szerint - nem elősegítik, hanem akadályozzák a kapcsolatok felvételét. Gold kijelentette, hogy amit az IMF vezetőivel beszélünk azzal, hogy azt nem kívánjuk nyilvánosságra hozni, annak diszkrét kezelését az Alapon belül teljes mértékben biztosítani tudják.

Gold felajánlotta, hogy ellát engem az IMF-fel kapcsolatos összes megjelent irodalommal (azt időközben megkaptam és el is hoztam) és azt is felajánlotta, hogy ha valakit megbíznánk azzal, hogy az IMF bármilyen szintű vezetőjével kapcsolatot vegyen fel, hajlandó segítségünkre lenni. Meg van arról győződve, hogy az IMF vezetősége részéről Magyarország felvételével szemben negatív észrevétel nem merülne fel, amennyiben Magyarország vállalni tudná azokat az IMF-tagsággal kapcsolatos kötelezettségeket, amelyeket az Alapszabályok előírnak. (Ez vonatkozik bizonyos adatok közlésére, a gazdaságpolitikai célkitűzések ismertetésére.)

Gold a beszélgetés végén felajánlotta, hogy az IMF vezetői közül bármelyikhez szívesen bevezet, amennyiben én ezt kívánom. Megkérdeztem, hogy mire gondol, mire azt válaszolta, hogy tulajdonképpen két személy jöhet számításba, az egyik Schweitzer úr, a másik Whittome úr, az Alap európai igazgatója. Mindkettőt illetékes Magyarországgal kapcsolatos állásfoglalásra. Külön kiemelte, hogy ő, mint az intézmény vezető jogtanácsosa, tulajdonképpen csak a jogi ügyek intézésében illetékes és szeretné - ha annak valami különös akadálya nincs - ha legalább egy rövid beszélgetést valamelyik illetékes vezetővel lefolytatnék. Arra kértem, hogy amennyiben mód van rá, akkor vezessen be Whittome úrhoz, akit egyébként Baseltól már futóléggel ismertem.

Gold telefonon felhívta Whittomet, aki azonnal fogadott Gold-dal együtt. Whittome előtt elisméltetem ugyan azt, amit Goldnak mondtam. Whittome a következő kérdést vetette fel: az IMF-en belül jelenleg viszonylag nyugodt helyzet áll fenn. A résztvevő országok általában gazdasági problémákat vitatnak meg és egyelőre a nagyobb politikai ellentéteket az Alapon belül sikerült kiküszöbölniük. Mi a véleményem, ha a szocialista országok egyike vagy másika csatlakozna az IMF-hez, ez a helyzet nem változna-e meg negatív irányban? Ugyanakkor hivatkozott arra, hogy az IMF-nek van egy szocialista tagja, Jugoszlávia, amelyet „kedvenc gyermeküknek” tekintenek és velük szemben az átlagoson túlmenően, igyekeznek előzékeny lenni. Ugyanakkor kiemelte, hogy Jugoszlávia részéről is teljesen korrekt magatartást tapasztaltak az IMF-el szemben.

Én azt válaszoltam, hogy csak saját véleményemet tudom e kérdésben elmondani, de arra hivatkozhatok, hogy mi részt veszünk egy nemzetközi pénzügyi szervezetben és ez a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS), ahol úgy érezzük, hogy velünk szemben diszkriminációmentes üzletpolitikát folytatnak. Ennek megfelelően az elmúlt cca. 15-20 év alatt nem került sor arra, hogy a BIS vezetőségének a tevékenységét magyar részről bíráljunk kellett volna. Úgy gondolom, hogy az IMF-hez való csatlakozás esetén sem folytatnának az illetékes magyar szervek más politikát. De hangsúlyoztam, hogy a kérdésre adott válasz az én egyéni véleményem.

Whittome a válasszal láthatólag elégedett volt és ekkor nyíltan feltette a kérdést, hogy mi az én véleményem, van-e olyan lehetőség, hogy Magyarország csatlakozását kérje az IMF-hez. Azt válaszoltam, hogy ez a kérdés nálunk még nem került tárgyalás alá az illetékesek előtt. Én személy szerint foglalkozom ezzel a kérdéssel, de mielőtt javaslatot tennék arra, hogy az illetékes magyar szervek e kérdésben állást foglaljanak, több-kevesebb biztonsággal tudnom kell, hogy mik Magyarország lehetőségei. Magyarország a felszabadulás óta sikeres gazdaságpolitikát folytat az IMF nélkül is. Egy ilyen felvételi kérelem, amelyet esetleg visszautasítanak, olyan presztízsvesztést jelentene Magyarországnak, amelynek elszenvédésére semmiféle indokunk nincs, miután semmi olyan gazdasági vagy politikai kényszerítő körülmény nem áll fenn, amely a csatlakozást igényelné. Kérdésem tehát az, hogy ő, aki ezekkel a kérdésekkel hivatalból foglalkozik, hogyan látja egy ilyen kérelem esélyeit.

Whittome azt válaszolta, hogy mint ahogy én azt bizonyára tudom, a felvételhez a szavazatok többségére van szükség. A szavazat-többség elnyerése akkor lehetséges, ha az USA, Anglia és a legfontosabb nyugat-európai országok a felvétel mellett szavaznak, amit ő nem tud garantálni. Amiről ő nyilatkozni tud, az az, hogy az IMF vezetősége egy ilyen felvételi kérelmet támogatna és hogy az eddigiek alapján az általuk támogatott kérelmek pozitívan lettek eldöntve. Gazdasági szempontból azonban véleménye szerint a felvételnek nem lehet akadálya, hiszen Magyarország nemzetközi megítélése jobb, mint a tagországok többségéé. Ha felmerülhet a tagországok részéről valami ellenvetés, az csak politikai jellegű lehet. Ezt a jelenlegi helyzetben - a vezető országok részéről, akik a döntők - nem tartja valószínűnek.

Whittome-nél is hangsúlyoztam, hogy kérem, hogy beszélgetésünket kezelje bizalmas magánbeszélgetésnek, és ne kerüljön a beszélgetés tartalma nyilvánosságra.

Whittome erre ígéretet tett. Azt mondta, az IMF apparátusa tisztában van minden idő előtti nyilvánosságra hozatal negatív hatásával, de az ellen, hogy újságírók különböző találgatások alapján ne írjanak valamit, az ellen nincs védekezés. Ezek a hírek néha teljesen alaptalanok, néha van valami bennük, de a forrás nem az IMF.

A beszélgetés végén Whittome felvetette, hogy 1967. év első negyedében Európában fog tartózkodni és amennyiben meghívást kapna, hogy előzetes megbeszélések céljából magánemberként látogasson el Budapestre, ő igyekezne egy ilyen meghívásnak eleget tenni.

Az IMF-hez és a Világbankhoz való csatlakozás kérdését, mint ahogy azt feljegyzésem III. részében megemlítettem, felvetette még a State Department egyik tanácsadója Brzinski, akinek kitérő választ adtam.

Beszéltem e kérdésről Robert Roosa-val, az USA volt pénzügyminiszter-helyettesével, aki érdeklődött nálam, hogy nincsenek-e ilyen irányú terveink. Roosa megemlítette, hogy amikor ő a Pénzügyminisztériumban dolgozott, akkor került sor a Monetáris Alap ügyvezető igazgatói posztjának a betöltésére és ő az amerikai kormány képviselőit Schweitzer-t támogatta. Schweitzer azóta is jó barátja és ő felajánlja, hogy amennyiben arra gondolnánk, hogy Magyarország csatlakozzék az IMF-hez, ő Schweitzer-rel a kapcsolatot a mi érdekünkben szívesen felvonná. Megköszöntem Roosa-nak az ajánlatát azzal, hogy a kérdés még nem aktuális, amennyiben az lesz, esetleg akkor vissza fogok térni az ügyre.

Az IMF és a Világbank kérdése amerikai utam során más vonatkozásban más személyekkel kapcsolatban nem vetődött fel.

II. New York-i tárgyalások

New York-i tartózkodásom alatt meglátogattam

1. a Federal Reserve Bankot, az USA központi Bankja New York-i intézetét,
2. a Chase Manhattan Bankot és
3. a Brown Brothers and Harryman bankot.

ad. 1.

A Federal Reserve Banknál A. Hayes, a Federal Reserve Bank New York kormányzója ebéden látott vendégül, amelyen részt vettek az ügyvezetőség tagjai és G. Garvy, a kormányzó tanácsadója, a kelet-európai ügyek szakértője. Az ebéd, valamint az azt megelőző beszélgetés közgazdasági problémák körében mozgott, nagy érdeklődést mutattak a magyar gazdasági reform elvi kérdései iránt. A meghívásnál figyelemreméltó, hogy az előzetes megállapodás ellenére, amely szerint az ebédet az elnökhelyettes, William Treiber adta volna, kint tartózkodásom alatt közölték, hogy Treiber ugyan részt vesz az ebéden, de a kormányzó maga kívánja az ebédet adni.

ad. 2.

A Chase Manhattan Bank első elnökhelyettesével, A. Barth-al és munkatársaival tárgyaltam. Barth volt a partnerünk a búza-üzlet finanszírozásában, amikor az üzlet bonyolításában segítséget nyújtott. Bizonyos feltételek mellett és az Export-Import Bank garanciájával most is hajlandó lenne 15 M \$ hitelt nyújtani különböző amerikai áruk vásárlására. Az üzletet azért nem tudtam perfektuálni, mert az Export-Import Banktól a hitel időtartamát illetően még nem kaptam végleges választ.

ad. 3.

Az említett bank egy amerikai középbank és látogatásom nem elsősorban a banknak - amellyel egyébként kellemes üzleti kapcsolatban állunk - szólt, hanem Robert Roosa-nak, a bank egyik tulajdonosának, akivel igen jó személyi kapcsolatban állok. Roosa egyébként Radványi elvtárs washingtoni ügyvivőnkkel is igen jó viszonyban van, többször meghívták egymást és Radványi elvtárs igen elismerően nyilatkozott Roosa-val való kapcsolatáról.

Roosa az USA-val való pénzügyi kapcsolataink esetleges továbbfejlesztés szempontjából kulcsemberek tekinthető, rajta keresztül a legfelsőbb amerikai gazdasági és pénzügyi körökhöz tudunk a legközelebbi kapcsolatba kerülni. Politikai nézetei progresszívek. A Kennedy adminisztráció egyik legmarkánsabb egyénisége volt és nemzetközi pénzügyek területén elismert szaktekinély. Különböző javaslatait a nemzetközi monetáris problémák megoldására az egész nyugati világ ismeri és esetleg alapját képezhetik a kidolgozás alatt álló nyugati nemzetközi valutarendszerek. Különös szimpátiát mutat Magyarország iránt és véleményem szerint ezt a szimpátiát, amennyiben az amerikai-magyar gazdasági kapcsolatok rendezését meg kívánjuk gyorsítani, igénybe lehetne venni. Roosa felvetette, hogy a magyar-amerikai vagyonjogi tárgyalások igen lassan haladnak előre, ő azt hiszi, hogy ebben az ő tárgyalóik is hibásak.

Én azt válaszoltam, hogy Magyarország a háború után jelentős összegű jóvátételt fizetett, le kellett, hogy mondjon Németországgal szemben fennálló nagy összegű követeléseiről, több 10 M \$ kártalanítást fizetett az államosított javakért. Ugyanakkor nyugatra hurcolták gépi berendezéseink legnagyobb részét, amelyek visszaszerzését a háború után az amerikai hatóságok akadályozták. Véleményem szerint a két ország közötti tartozások és követelések semmiképpen sem indokolják, hogy Magyarország kártérítést fizessen az USA-nak. Különösen az olyan esetben, amikor az összeg, amerikai méretek figyelembe véve, minimális és töredéke a Vietnamban egy napon elköltött katonai kiadásoknak. Ugyanakkor Magyarország számára az összeg jelentős és figyelembe véve az ilyen címen teljesített nagy összegű fizetéseket, valamint az ellenköveteléseket, nehéz lenne részünkről egy jelentősebb kártalanítás fizetésére kötelezettséget vállalni. Roosa bólogatott és a következő érdekes megjegyzést tette: „Úgy tudom, a vita eddig csak az összegben folyt, de nem arról, hogy azt hogyan és mikor kell megfizetni.” Majd folytatta: „Tulajdonképpen az elvi kérdés, hogy Magyarország elismerje az adósságot, azt hiszem a többiben már meg lehetne könnyebben állapodni.” - Utána sietve hozzátette, hogy természetesen ő már nem illetékes ebben az ügyben és csak a személyes véleményét mondja.

Roosa a beszélgetés során megemlítette, hogy a Monetáris Alap jelenlegi vezetőjéhez, Schweitzerhez szoros baráti kapcsolat fűzi, hiszen annakidején a megválasztásában neki jelentős szerepe volt. Ezért amennyiben felvetődne az a gondolat nálunk, hogy közeledjünk az IMF-hez, szívesen állna rendelkezésünkre.

Roosa végül megemlítette, hogy az Amerikai Pénzügyi Társaság - amelynek ő alelnöke - ülészakán San Franciscóban ő is részt vesz, mert szeretné meghallgatni többek között az én előadásomat is. (Jelen is volt, az előadáson.)

Roosa feleségével vacsorán látott vendégül, ahova meghívta bankja több vezetőjét és a vacsora alatt is meggyőződtem arról, hogy nemcsak ő, de a felesége is nagy érdeklődéssel viseltetik a szocialista országok problémái iránt. 1965-ben vagy 1966-ban szabadságukat a Szovjetunióban töltötték és amennyire azt valakinek a szavaiból és viselkedéséből meg lehet ítélni, érdeklődésük pozitív irányú.

III. Washingtoni tárgyalások

Washingtoni programomat Radványi János washingtoni ügyvivővel közösen állítottuk össze, melyek a következők voltak:

1. Radványi elvtárral együtt látogatást tettem a Fehér Házban Francis Bátor úrnál, az elnök egyik tanácsadójánál, aki főképpen a kelet-európai országokkal való kapcsolatokkal foglalkozik.
2. Radványi elvtárs egy ebédre meghívta a State Department 3 munkatársát. Az egyik egy lengyel származású, Brzsinski, aki a State Department külpolitikai irányvonalát kidolgozó bizottságnak a tagja. A másik személy a nemzetközi szervezetekkel foglalkozik a State Department-ban, a harmadik a magyar referens volt.
3. Külkereskedelmi tanácsosunk meghívta a Commerce Department 3 tisztviselőjét egy ebédre. Az ebéden részt vett Feer úr, külkereskedelmi államtitkár-helyettes, aki a nemzetközi pénzügyi kérdésekkel foglalkozik a minisztériumon belül. Részt vett az ebéden továbbá egy főosztályvezető és a magyar referens.
4. Meglátogattam az Export-Import Banknál Linder urat, a Bank elnökét. Linder úr Sauer elnökhelyettes és az ügyvezetőség egyik tagja társaságában fogadott. Linder úr vacsorát adott tiszteletemre lakásán, amelyre meghívta az Export-Import Bank ügyvezetőségének tagjait feleségeikkel, Francis Bátor urat, valamint Salamon urat, az USA Pénzügyminisztérium egyik államtitkár-helyettesét. A vacsorán részt vett Radványi elvtárs és felesége is.
5. Roosa volt pénzügyminiszter-helyettes javaslatára beszélgetést folytattam George Jászry úrral, az elnök statisztikai hivatalának egyik vezetőjével.

A különböző megbeszéléseken a felvetődött lényegesebb kérdések a következők voltak:

ad. 1.

Bátor úrral való megbeszélésünk általánosságokban mozgott, érdeklődött a magyarországi viszonyokról, az új gazdasági mechanizmusról. Bátor maga is közgazdász, benyomásom szerint magas képzettséggel, Keynes híve, mint az általam megismert jelenlegi vezető USA közgazdászok legtöbbje. A politikai kérdések kapcsán szóba került az elnök október 7-i beszéde, amely az eddigiekhez képest pozitív irányú változást hoz az amerikai politikába. Bátor szerint az előrehaladás azonban csak fokozatos és lassan történhet meg. Megemlítette, hogy legnagyobb problémájuk e pillanatban az, hogy az elnök üzenete a Kongresszushoz tartalmazzon-e adóemelési javaslatokat, vagy sem. Ennek eldöntése azokban a napokban volt várható. Bátor érdeklődése Magyarország iránt pozitív hangnemben történt.

ad. 2.

A State Department embereivel tulajdonképpen két lényeges kérdés vetődött fel. Brzsinski felvetette, hogy miért nem közeledünk a nemzetközi szervezetekhez. Kérdésünkre, hogy mire gondol, az OECD-t, az IMF-et és a Világbankot említette. Tartózkodó álláspontot foglaltam el velük szemben és megemlítettem, hogy ilyen irányú meghívás részünkre eddig nem jött és nem látjuk, hogy milyen előnyökkel járna Magyarország számára egy csatlakozás. Erre kifejtették a csatlakozás gazdasági előnyeit és végül megemlítette Brzsinski, hogy szerinte az IMF-hez és a Világbankhoz vezető út az OECD-n keresztül vezet. Radványi elvtárral külön feltettük még a kérdést, hogy szerinte miért elengedhetetlen az OECD-hez való csatlakozás ahhoz, hogy valaki esetleg csatlakozzon nemzetközi pénzügyi szervezetekhez. Erre Brzsinski visszavonult, azt mondta, hogy ő ezt csak gondolja, nem biztos, hogy ez valóban szükséges.

Az ebéden résztvevő másik szakember, aki a nemzetközi szervezetekkel foglalkozik, aziránt érdeklődött, hogy Magyarország miért nem lép be a GATT-ba. Közöltem, hogy megfigyelőként a jövőben részt fogunk venni a GATT munkájában.

Brzsinski, aki a három közül a hangadó volt, rendkívül gyors felfogású, nagy vitakészségű ember, akinek tudomásom szerint az amerikai külpolitika alakításában, mint egyik fő tanácsadónak, jelentős szerepe van.

ad. 3.

A Feer államtitkár-helyettesel való beszélgetés lényege az volt, hogy elmondottam neki, hogy azokat az engedményeket, amelyeket legutóbb hitelvonalon nyilvánosságra hoztak, mi pozitívan értékeljük, bár semmiféle gazdasági jelentősége a hitelkönnyítéseknek nincs, mert az általuk felajánlott 5 éves hitel

gépvásárlásokra ma már erősen túlhaladt és az a kb. 6-8 évvel ezelőtti hitelkondícióknak felel meg. Ugyancsak felhívtam a figyelmét, hogy bár Magyarország számára az amerikai kereskedelem különösen nagy jelentőséggel nem bír, mint ahogy fordítva még kevésbé, de még egy szerény forgalom elérését is akadályozzák a legtöbb kedvezmény elvételéből való kizárás és az egyéb adminisztratív protekcionista, Magyarországgal szemben diszkriminatív jellegű korlátozások.

Feer, aki egyébként jól volt értesülve a nyugat-európai hitellehetőségeinkről, azt válaszolta, hogy ők tisztában vannak, hogy ez az első lépés gesztus jellegű. Ezután érdeklődött a gazdasági mechanizmus reformjának a külkereskedelmre, valamint a devizagazdálkodásra várható kihatásairól. A megfelelő felvilágosításokat megadtam, amit a három meghívott nagy érdeklődéssel fogadott.

ad. 4.

Az Export-Import Banknál tett látogatás alkalmával Linder meglepődését fejezte ki a legutóbb lebonyolított búza-üzlettel kapcsolatban és közölte, hogy az Export-Import Bank hajlandó Magyarországgal további üzleti kapcsolatba lépni. Erre most nagyobb lehetőség lesz, miután az elnök legutóbb hozzájárult, hogy az Export-Import Bank Magyarország felé hiteleket biztosítson. A hitel időtartama egyelőre 5 év, 1/2 éves részletekben fizetendő és berendezésekkel, gépekkel, beruházási javakkal kapcsolatban vehető igénybe, mint ahogy ő azt Bánlaki [?] elvtárrsal a Magyar Kereskedelmi Kirendeltség akkor megbízott ideiglenes vezetőjével közölte, egyelőre Magyarország részére 5 M \$ hitelkeretet állapítottak meg.

Elmondtam Lindernek, hogy a búza-üzlettel kapcsolatban nekünk is jó tapasztalataink vannak az Export-Import Bankkal való kapcsolatokról és örülnénk, ha bankjaink között további üzletekre kerülhetne sor. Erre azonban lehetőséget csak úgy látnék, ha a hitel vonalán versenyképes ajánlatokat tudnak tenni. Linder kérdésére, hogy mit tekintek versenyképesnek, gép és beruházási vonalon aláírástól számított 8-10 évet, gabona vagy más anyagfélésekre 3 évet jelöltem meg. Megemlítettem, hogy arra nem látok e pillanatban nagy lehetőséget, hogy Magyarország beruházási javakat vásároljon az USA-tól az elkövetkező 1-2 év alatt, mert ilyen természetű üzletekhez megalapozottabb, biztonságosabb gazdasági kapcsolatokra van szükség, mint amilyenek ma országaink között fennállnak. Látok azonban lehetőséget bizonyos anyagok és terményfélék, pl. pamut, szója, kukorica vásárlására, amennyiben ezekre legalább 3 éves hitelt tudnának biztosítani megfelelő kamatfeltételek mellett. Ilyen hitel esetén elképzelhetőnek tartanám, hogy 1967. év folyamán cca 15 M \$ értékű árut vásároljunk az USA-tól. Linder azt válaszolta, hogy ők elvileg anyagfélésekre 6 hónapos hitelt szoktak adni és csak kivételesen mennek el 12 hónapig. Emlékeztettem, hogy a búza-üzlet kapcsán nekünk 18 hónapot adtak. Linder azt válaszolta, hogy ez kivételes eset volt. Azt kértem tőle, hogy próbáljon ismét valami kivételes elbánsást biztosítani részünkre. Linder a 15 M \$-os kerettel egyetértett. Az időtartamra vonatkozóan azt mondta, hogy 18 hónapot elképzelhetőnek tart, de azért megpróbál még kívánságom szerint ennél jobb feltételeket biztosítani. Megígérte, hogy visszatér majd az ügyre.

(Ez időközben megtörtént, Washingtoni Kereskedelmi Kirendeltségünk közlése szerint [az] Export-Import Bank hajlandó az általam kért 15 M \$ 3 éves hitelt évi 6% kamattal a megjelölt USA áruk vásárlására rendelkezésünkre bocsátani.)

A Linder lakásán lefolyt vacsorán általánosságokról folyt csak a beszélgetés. A légkör rendkívül szívélyes volt, konkrét témákat nem érintettünk.

ad. 5.

Robert Roosa javaslatára felkeresett Radványi ügyvivő lakásán George Jász, aki az Egyesült Államok egyik vezető statisztikusa és közgazdásza. Az új gazdasági mechanizmussal kapcsolatban tett fel számos kérdést, amire igyekeztem az Irányelvek szellemében a választ megadni. A magyar népgazdaság eredményeit, eddigi fejlődésünket rendkívül nagyra értékelte és szimpátiával nyilatkozott Magyarországról.

IV.

Részvétel az Amerikai Pénzügyi Társaság (AFA) San-Francisco-i ülésén

Előzetes jóváhagyás alapján részt vettem az AFA San Francisco-i ülésén. Az Amerikai Közgazdasági Társaság más közgazdasági szervezetekkel együtt cca. 2-3000 közgazdász részvételével tartotta meg ülését, amely több közgazdasági téma között a szocialista országok pénzügyeivel is foglalkozott. A szocialista országokkal kapcsolatban 4 előadás hangzott el. Az első a Szovjetunió beruházási politikájáról, előadó Paul Gekker, a Federal Reserve Bank egyik tanácsadója, a második a lengyelországi infláció elemzése, előadó Brzeski kaliforniai egyetemi tanár, a harmadikat én tartottam „Pénz és hitelpolitika Magyarországon az új gazdasági mechanizmusban” címmel, a negyedik előadást Tsiang professzor a Rochester-i egyetem kínai származású professzora tartotta a Népi Kína hitel- és pénzügypolitikájáról. Az előadások 1-1 példányát megszereztem.

A szocialista országok pénzügypolitikájáról tartott fenti 4 előadás munkacsoportjának a vezetője G. Garvy volt, a Federal Reserve Bank tanácsadója. Garvy elmondotta nekem, hogy meghívtak korábban szovjet közgazdászokat is, akik el is fogadták a meghívást, sőt az előadásukat is megküldték, de az utolsó pillanatban mégis lemondtak a részvételtől technikai okokra hivatkozva. Említette továbbá Garvy, hogy 1967-ben várják Liebermann professzor látogatását Karkovból [!].

Az előadást előzetesen írásban megküldtem, azt lesoksorosították és a résztvevők között szétosztották. Az előadás mellett egy cca. 20-30 perces szóbeli referátumot kellett tartani a beküldött előadás leglényegesebb pontjairól. Az előadáson cca. 150-200 közgazdász, újságíró és egyéb érdeklődő vett részt. Minden előadott témát 2-3 egyetemi tanár opponált. Az én előadásomat Leemann professzor, a Missuri egyetem tanára opponálta.

A kiküldött tanulmányt és a szóbeli előadást nagyon tárgyilagosan és jóindulattal fogadták. A hozzászólások és kérdések minden politikai él nélkül, kizárólag a szakmai kérdések tisztázására irányultak. A közgyűlésről megjelent rövid sajtótájékoztató az előadások közül (kb. 40-50 előadás hangzott el) név szerint csak 4 előadást említett, közöttük az én előadásomat is, teljesen a tényeknek megfelelő, tárgyilagos formában.

A San Francisco-i összesen 4 napos tanácskozás alatt több igen megtisztelő meghívást kaptam, így a Bank of America vezetősége meghívta a cca. 2-3000 közgazdász közül a jelenlegi amerikai gazdaságpolitikában legnagyobb befolyással bíró személyeket egy vacsorával egybekötött közgazdasági vitára, amelynek címe: „A közgazdászok felelőssége az államirányításban”. Miután a cca. 3000 meghívott közül egyedül voltam szocialista országból, engem is meghívtak erre a zártkörű vitára. A vitán felszólalt többek között Burns professzor is, aki Eisenhower-nek volt a gazdasági tanácsadója. Burns azt vitatta, hogy az 1929-31-es válság tanulságait a tőkés közgazdászok az elmúlt évtizedekben igyekeztek levonni, és hogy ő úgy érzi, az, hogy az elmúlt évtizedekben nagyobb válságra nem került sor a tőkés országokban, az részben a magasabb színvonalú közgazdasági munkának, a statisztikai adatok megnövekedett számának és a közgazdászoknak a politikára gyakorolt nagyobb hatásának köszönhető. Mint érdekességet megemlítem, hogy Burns hivatkozott arra, hogy a válságok, amelyeket a marxisták a tőkés társadalom jellemzőjeként ismertetnek, már szocialista országban is jelentkeznek. Például hozta fel Csehszlovákia esetét, ahol az elmúlt években szerinte egy recesszió volt. Ezen állítását alátámasztotta Otokar Sik elvtárrsal, a neves csehszlovák közgazdászal folytatott beszélgetése is.

Az értekezleten felszólalt többek között Mitchell, a Federal Reserve Board 7 tagú kormányzótanácsának egyik tagja, aki arról beszélt, hogy az USA gazdasági helyzetében a kormány által vállalt népszerűtlen feladatokat a Központi Banknak kellett az elmúlt év során vállalnia. Ennek kapcsán bírálta az USA kormányának adópolitikáját.

Részt vett az értekezleten az Amerikai Tervezőintézet vezetője, akivel rövid beszélgetést folytattam, amiből kiderült, hogy a tervezés ma már Amerikában polgárjogot nyert és bizonyos hosszűléjratú tervek kidolgozása kormány-szinten állandóan folyik.

Részt vettem továbbá egy előadásban, amelyet Allan Sproul, a Federal Reserve Bank nyugalmazott kormányzója tartott, ahol élesen bírálta a kormány gazdaságpolitikáját és azt, hogy az adóemelések elmulasztása révén, amit választási okokból nem volt hajlandó megcsinálni, most Amerika nagyon kedvezőtlen gazdasági helyzet előtt áll 1967-ben.

A San Francisco-i ülés alatt főképpen Roosa és Garvy jóvoltából nagyon sok érdekes ismeretségre tettem szert.

G. Grossmann, a Berkeley egyetem professzora, 15-20 közgazdász bevonásával vitát rendezett azok fölött az előadások fölött, amelyek e tárgyat elhangzottak az AFA közgyűlésen. E megbeszélésen a szocialista országok pénzügyeivel foglalkozó közgazdászok vettek részt. Egyik megbeszélésen én is részt vettem, a magyar mechanizmus egyes kérdéseiről érdeklődtek. A jelenlevők a magyar közgazdasági irodalomban megjelent cikkek és könyvek teljes részletességgel ismerték, azokat alaposan elemezték. Tájékozottságukat nemcsak a megjelent könyvekből, de összes gazdasági folyóiratainkból és napilapjainkból, valamint természetesen a Statisztikai Hivatal megjelent adataiból merítették.

A vita frázisoktól mentesen, tárgyilagosan, a konkrét kérdések megvitatására szorítkozott. Grossmann professzor a vita végén nagyon meleg hangon nyilatkozott a magyar gazdasági mechanizmus általa ismert koncepciójáról és sok sikert kívánt annak megvalósításához.

Kint tartózkodásom alatt, bár az ülésszakon több Amerikában élő magyar közgazdász is részt vett (Fellner, Surányi-Ungar, Quandt Richard és Allan Brown), provokatív felvetés, vagy a szocialista országok elleni megjegyzés társaságomban, vagy nyilvános nyilatkozatokban nem hangzott el.

Budapest, 1967. január hó 3.

Vályi Péter miniszterelnök-helyettes feljegyzése moszkvai tárgyalásáról - 1967

Párdi Imre elvtársnak,
az Országos Terhivatal elnöke,

Budapest

Kedves Párdi elvtárs!

Mellékelten küldöm Garbuzov elvtárral folytatott megbeszélésről készült feljegyzést.

Budapest, 1967. szeptember 13.

Elvtársi üdvözléssel:
(Vályi Péter)

* * *

Szigorúan Titkos!

Feljegyzés a Garbuzov elvtárral folytatott megbeszélésről

Szeptember 12-én Moszkvában megbeszélést folytattam egy régebbi megállapodás alapján Garbuzov elvtárral a Szovjetunió pénzügyminiszterével.

Három kérdésről informáltam:

- gazdasági helyzetünk, strukturális problémáink, tőkés fizetési mérlegünk;
- a pénzügyi és valutáris állandó bizottság aktuális kérdéseiben elfoglalt álláspontunk;
- együttműködési elképzelésünk a két minisztérium között.

Az első kérdéscsoport egyik fejezeteként megemlítettem az IMF-be való belépésünk ügyét is.

Ebben a feljegyzésben csak azokat a fontosabb kérdéseket említem, amelyek a további teendők szempontjából figyelmet érdemelnek.

- Garbuzov [2] elvtárs elmondta, hogy kormányhatározat van náluk arról, hogy Leszecsco és Novikov elvtársak szintjén a K.G.S.T. országokból közfogyasztási cikkeket fognak kérni, megfelelő ellentételekkel szemben. Elképzelhetőnek tartanak bérmunka megállapodást is.
- Elmondta, hogy a Szovjetunió folytat bizonyos tapogatózó megbeszéléseket a franciákkal az IMF-be való belépésükről, és a világszintű monetáris együttműködés egyéb problémáiról is. A franciák szorgalmazzák ezeket a megbeszéléseket, de ők nem nagyon sietnek. Náluk is különböző vélemények vannak az IMF-hez való viszonyról. Mindenesetre kívárok álláspontra helyezkednek. Felvetették a franciáknak az aranyár növelésének kérdését, összefüggésben az európai monetáris együttműködés gondolatával. Ez elől azonban a franciák, egyelőre kitérnek.
- Magyarország belépésével kapcsolatban Garbuzov elvtárs egy árnyalattal kedvezőbben nyilatkozott, mint a júniusi konzultáción résztvevő szovjet pénzügyi vezetők. Neki is vannak kétségei, de elképzelhetőnek tartja, hogy ez Magyarország részére előnyös lesz. Azt tartja fő kérdésnek, hogy Magyarország tud-e garanciát kapni a belépéskor arról, hogy e tagsága révén nem avatkoznak be a többi szocialista országgal, a K.G.S.T.-vel, a Bankkal való gazdasági és pénzügyi együttműködésébe. Különben helyesli, hogy a tárgyalásokat az Alappal folytatjuk. Abban állapodtunk meg, hogy az IMF-fel októberben-novemberben lefolytatandó konzultáció után ismét kölcsönösen informáljuk egymást.
- Felvetette, hogy egy megfelelő időpontban a K.G.S.T.-ben is meg kellene tárgyalni az IMF-hez való viszonyt miniszterelnök-helyettesi szinten, mert ez szerinte nagy politikai kérdés. Ez azért is aktuális lenne, mert Magyarországon kívül Bulgária, Románia és Lengyelország foglalkozik a belépés gondolatával.
- Arra kért, hogy keressünk alkalmat máskor is hasonló, nem hivatalos megbeszéléshez. Nagyon érdekelné legközelebb az új irányítási rendszerünk működésének pénzügyi kérdései.

Budapest, 1967. szeptember hó 13.

Jelzet: MOL XIX-A-16-f. 56. doboz. Géppel írt másolat.

László Andor MNB elnök jelentése a Francia Bank elnökénél tett látogatásáról

MAGYAR NEMZETI BANK
Elnök

Szigorúan titkos!
Készült: 4 példányban.
1 számú példány

Útjelentés

1968. október 14-21-ig a Banque de France kormányzójának, Brunet úrnak meghívására feleségemmel, továbbá Fekete János elnökhelyettesével a kormányzó és felesége budapesti látogatásának vizonzásaképpen Franciaországba utaztunk. A delegációhoz Párizsban csatlakozott Gyöngyössi István elvtárs, a Magyar Nemzeti Bank párizsi képviselője.

Kint tartózkodásunk alatt látogatást tettünk Brunet úrnál, aki Clappier úr, a francia bank első kormányzó-helyettese társaságában fogadott bennünket. A kb. egy órás beszélgetést az ebéd miatt félbe kellett szakítanunk, de a kormányzó kívánságára az eredeti programtól eltérően a megbeszélést ebéd után folytattuk.

Bevezetőül megemlítettem, hogy néhány héttel ezelőtt látogatást tett nálunk G. Ferras úr, a Nemzetközi Fizetések Bankjának (továbbiakban BIS) vezérigazgatója, akivel érdekes beszélgetést folytattam a BIS perspektíváját illetően, valamint egy esetleges új Európai Fejlesztési Bank felállításáról. Brunet úr közölte, hogy a beszélgetésről Ferras úr nagy vonalakban tájékoztatta őt, de szeretné elgondolásmat részletesebben megismerni. Fentiek után rátértem az első téma ismertetésére.

Brunet úr véleményét kértük a Szovjetuniónak a BIS-be részvényesként való belépésével kapcsolatban.

Brunet kifejtette, hogy véleménye szerint erre most különös lehetőség nyílna, mivel Japán és Kanada szeretne részvényesként belépni a Bankba. Amennyiben pedig a részvényesek körét - különösen nem európai országokkal - szélesítik, úgy a BIS-be, amely elsősorban az európai nemzeti bankok bankja, logikusan a Szovjetunió belépése is indokolt lenne. Egy másik olyan tény, amely e kérdés megoldását most aktuálisá teszi az, hogy a BIS a felhalmozódott nyereségnek egy részéből az alapítók felemelését tervezi, és az új részvények kibocsátása kapcsán mód nyílna arra, hogy az új részvényekből a Szovjetunió is megfelelő mennyiséget vásárolhasson. A kérdés felvetésének időszzerűségét nagy nyomattal hangsúlyozta. Véleménye szerint ez ellen nagyon nehezen tiltakozhatna, bármelyik ország. Elképzelhető lenne ugyan, hogy a nyugat-németek ennek nem örülnének, de nem tartja valószínűnek a formális ellenkezést. Nagyobb problémát okozhatna esetleg egy amerikai kifogás, hiszen - mondotta gúnyosan - sok országban hallgatnak a kormányok és központi bankok az USA tanácsára. Ennek ellenére nem számol komolyabb ellenállással az USA részéről sem.

Más lenne azonban a helyzet, ha a Szovjetunió részvényesi minőségében a belépéssel egyidejűleg az igazgatósági tagságot is meg kívánná szerezni. Az igazgatóságban most az alapító országok két-két megbízottján kívül (Anglia, Franciaország, Olaszország, Belgium, Nyugat-Németország) csak Svédország, Hollandia és Svájc egy-egy képviselője vesz részt. Amennyiben a Szovjetunió az igazgatósági tagságot is azonnal igényelné, ez véleménye szerint - jelenlegi ismeretei alapján - megnehezítené a csatlakozást. Kérdésemre Brunet még egyszer precizírozta, hogy a Szovjetunió belépését igen, de igazgatósági tagságának

kérdését kezdetben nem látja reálisnak, és azt is, hogy bár ez magánvéleménye, de meg van győződve, hogy kormányának álláspontja ettől nem térne el lényegesen.

A második kérdés az volt, hogy mi a véleménye a kormányzónak egy Összeurópai Beruházási Bank alapításáról, amelyben a keleti és nyugati országok, köztük a Szovjetunió is részt vennének.

E beszélgetésre már az ebéd után került sor és ekkor az említettekén kívül a megbeszélésen részt vett De Lattre kormányzó-helyettes is, aki a nemzetközi pénzügyek szakértője. Brunet a gondolatot fontosnak és érdekesnek találta és rögtön megemlítette, hogy az e tárgyban folytatott beszélgetésről is tárgyalt Ferras úrral. Amíg a másik kérdésben többé vagy kevésbé meri állítani, hogy kormánya álláspontja nem sokkal térne el az övétől, hangsúlyozta, hogy e tárgyban még sokkal inkább csak egyéni véleményét tud mondani. Elmondta, hogy már van néhány olyan nemzetközi szervezet, amely beruházások finanszírozásával foglalkozik, és amelynek Franciaország is tagja. Az egyik ilyen a Világbank, amelynek funkciói ismertek előttünk, és amely elsősorban a fejlődő országok felé irányítja tevékenységét. Brunet megjegyezte, hogy ebben a tevékenységében a Világbank elsősorban azokat a fejlődő országokat részesíti előnyben, amelyek az angolszász befolyási övezetbe tartoznak, és eddig elhanyagolta pl. a francia érdekeltségbe tartozó fejlődő országoknak hitellel történő segítségét. A másik ilyen nemzetközi szervezet az Európai Közös Piac Beruházási Bankja, amelynek világos célkitűzése az Európai Közös Piac országaiban történő beruházások finanszírozása. E bankban való részvétel, szemben a Világbankkal, kedvezőbb Franciaország számára, mert itt nemcsak arról van szó, hogy ők tőkét fektetnek a bankba, hanem lehetőségük van arra, hogy francia vállalatok e banktól hiteleket kapjanak, így a befektetett tőke részben Franciaországba visszafolyik.

Azért hangsúlyozta a kétféle beruházási bank közötti különbséget, hogy aláhúzza, Franciaországnak van hová befektetni fölösleges tőkéit és további tőkebefektetésekre csak akkor hajlandó, ha ennek megvannak a gazdasági előnyei francia szempontból is. Ilyennek tartaná ő az általunk javasolt Európai Fejlesztési Bankot, ha annak célja az Európán belüli, a tagországok területén elhatározott beruházások finanszírozása lenne, és nem valamilyen Európán kívüli tevékenység. Az a véleménye azonban, hogy ennek a kérdésnek a kidolgozása még hosszabb időt venne igénybe, és azt hiszi, hogy az ügynek a felvetésére és kezdeményező lépések megtételére ugyan úgy, mint az általunk felvetett első, BIS-sel kapcsolatos kérdésben legalkalmasabb személy Gabriel Ferras, a BIS vezérigazgatója lenne, aki egyébként az első kérdésben már folytat előzetes megbeszéléseket egyes érdekelt központi bank-vezetőkkel. Brunet a válasz megadása után még konzultált két helyettesével, akik közül De Lattre azt a véleményét fejezte ki, hogy óvakodni kell attól, hogy az elején valamilyen monumentális dolgot indítsunk el. Tapasztalatai alapján azt javasolja, hogy kezdetben csak szerény összegekkel és szerény célkitűzések keretében induljunk el.

Befejezésül megkérdeztem, hogy van-e az ellen észrevétele, ha e beszélgetésről -hangsúlyozva, hogy annak tartalma nem tekinthető hivatalos francia állásfoglalásnak - tájékoztassam a Szovjetunióbeli kollégámat. Brunet közölte, hogy nincs ez ellen kifogása.

A kormányzó 16-án a Banque de France épületében ebédet adott tiszteletünkre, amelyen részt vettek a bank vezetőin kívül a nagy államosított francia bankok (Credit Lyonnais, Société Générale, Banque Nationale de Paris) elnökei, a legnagyobb francia üzleti bankok (Banque de Paris et des Pays-Bas, Worms et Cie., Rothschild, Lazard bankházak) elnökei, a francia bankárszövetség elnöke és Harvé Alphond, a Külügyminisztérium vezérigazgatója. Magyar részről az ebéden részt vett Mód Péter, párizsi nagykövetségünk is. Az ebéden - bár előtte kifejezetten közölték, hogy beszéd nem lesz - Brunet rövid, de barátságos hangú beszédben üdvözölt bennünket, és reményét fejezte ki az országaink és bankjaink közötti kapcsolatok további szélesedésére. Beszédére hasonló hangnemben válaszoltam. A bankok vezetői közül többen érdeklődést mutattak Magyarországgal való kapcsolatok fejlesztése iránt és közölték azon szándékukat, hogy 1969. tavaszán Budapestre látogatók.

A kint tartózkodás alatt látogatást tettünk a Szovjetunió tulajdonában lévő Eurobanknál, a lengyel tulajdont képező PKO banknál, a hitelbiztosításoknál fő szerepet játszó francia állami Külkereskedelmi Banknál.

A hét végét a kormányzó meghívására a francia tengerparton töltöttük.

Kint tartózkodásunk alatt francia részről kerültek minden olyan témát, amely a megbeszélések légkörét zavarhatta volna (pl. cseh kérdés). A fogadás körülményei kihangsúlyozottan arra utaltak, hogy francia részről súlyt helyeznek a francia-magyar kapcsolatok továbbfejlesztésére.

* * *

Tájékoztatót megjegyzem, hogy a legutóbbi Banktanács ülésén Moszkvában Poszkonov elvtársat, a Goszbank elnökét tájékoztattam a Ferras úrral folytatott megbeszéléseiről. Poszkonov elvtárs a Szovjetunióknak a BIS-be való belépését illetően egyértelműen pozitív véleményt nyilvánított és fontosnak tartotta az Összeurópai Fejlesztési Bank gondolatát.

Brunet úrral való beszélgetés tartalmáról célszerűnek tartom Poszkonov elvtársat tájékoztatni.

Budapest, 1968. október 23.

László Andor

Jelzet: MOL XIX-A-16-f. 62. doboz. Géppel írt másolat.

Címkék:

[IMF](#) ^[3]

[Világbank](#) ^[4]

[Truman](#) ^[5]

[Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank](#) ^[6]

[Nemzetközi Valuta Alap](#) ^[7]

[SZKP](#) ^[8]

[GATT](#) ^[9]

Kiadás: 9. évfolyam (2009) 1. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/gazdasag/magyarorszag_csatlakozasa_az_imfhez_es_a_vilagbankhoz_i_resz.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/gazdasag/magyarorszag_csatlakozasa_az_imfhez_es_a_vilagbankhoz_i_resz.html

[2] <https://www.archivnet.hu/javascript%3A%20void%280%29%3B>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/imf>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/vilagbank>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/truman>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzetkozi-ujjaepitesi-es-fejlesztési-bank>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzetkozi-valuta-alap>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szkp>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/gatt>